MECEVAC czech

POMOC NA MÍSTĚ CZECH

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

2021

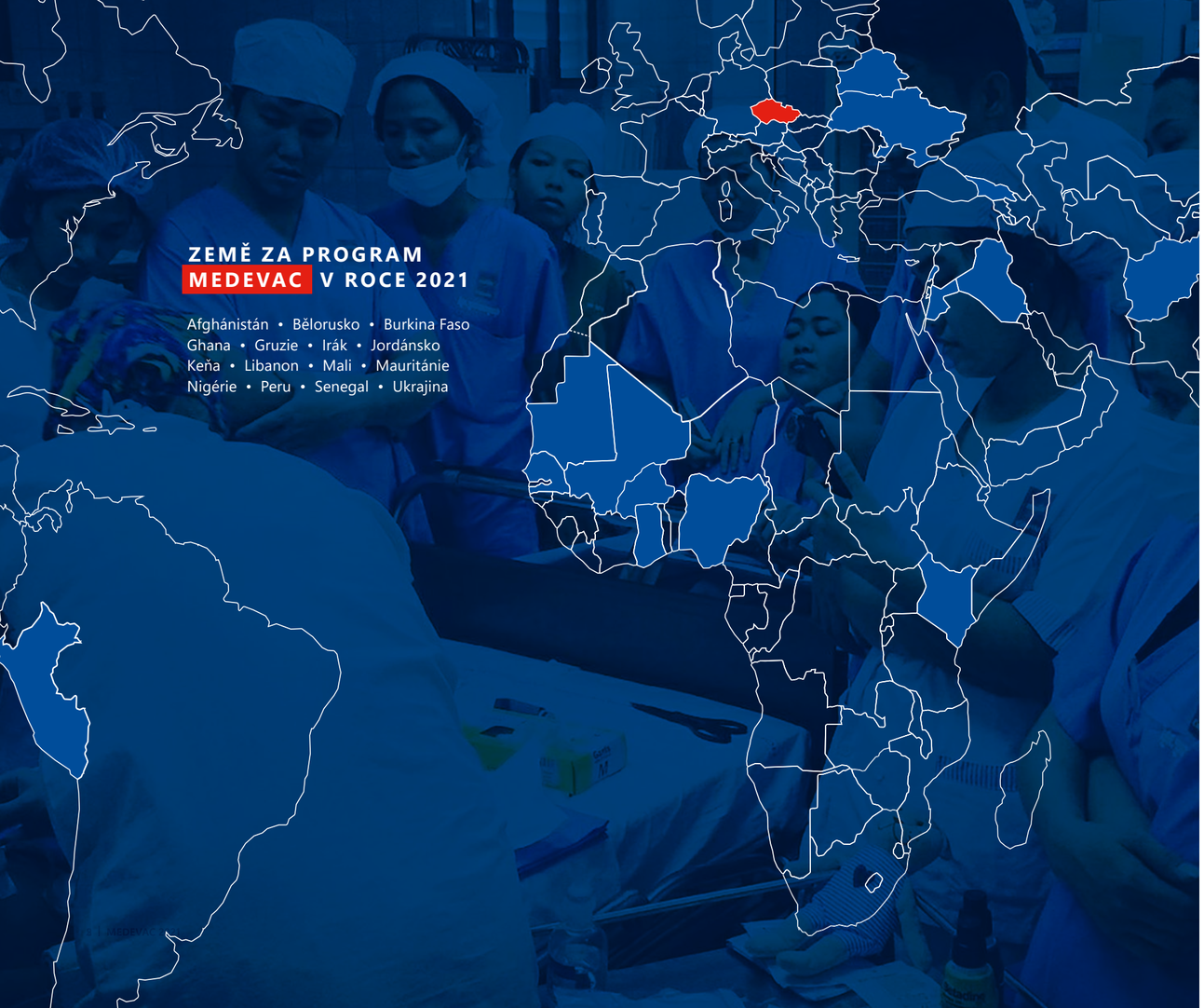

ZEMĚ ZA PROGRAM MEDEVAC V ROCE 2021

Afghánistán • Bělorusko • Burkina Faso
Ghana • Gruzie • Irák • Jordánsko
Keňa • Libanon • Mali • Mauritánie
Nigérie • Peru • Senegal • Ukrajina

ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELKY ODBORU AZYLOVÉ A MIGRAČNÍ POLITIKY

© MV ČR (FOTO: JAN MIHALIČEK)

Milí čtenáři,

prostřednictvím této společné výroční zprávy bych vám ráda představila dva zahraniční programy pomoci Ministerstva vnitra Pomoc na místě a Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC. Oba programy jsou nástroji vnější migrační politiky České republiky a cílí své aktivity do zemí původu, prvního vysídlení a tranzitu uprchlíků, vnitřně vysídlených osob a migrantů. Každý z programů toho dosahuje jinými aktivitami, ale cíl je vždy jednotný, přispívat ke společnému úsilí států Evropské unie za účelem pomoci třetím zemím vypořádat se s příčinami migrace a nuceného vysídlení, zvládat krizové situace a působit v místech, kde není dostatečně rozvinutá specializovaná lékařské péče.

Po roce 2020 zatíženém pandemií covid-19 jsme se v roce 2021 pomalu navraceli k široké škále aktivit, kterým jsme se více než rok nemohli plně věnovat. Jednalo se zejména o návrat programu MEDEVAC k vysílání zkušených zdravotnických týmů z českých nemocnic do zahraničí. Již od roku 1993 se zaměřujeme na poskytování lékařské péče civilistům ze zranitelných skupin obyvatelstva, kteří se nacházejí ve vážném zdravotním stavu a zdravotní péči si nemohou dovolit. Díky zdravotníkům a jejich práci se program stal důležitou součástí české zahraniční pomoci a pomáhá šířit dobré jméno České republiky v širokém evropském sousedství.

Ráda bych osobně vyjádřila vděčnost za podporu, které se nám dostávalo a dostává zvenčí. Děkuji tak všem, kteří se na realizaci obou programů podíleli – partnerským nemocnicím v ČR i zahraničí, našim mezinárodním partnerům z řad vládních i nevládních organizací, kolegům ze zastupitelských úřadů ČR v místě a z ostatních rezortů podílejících se na implementaci jednotlivých aktivit.

Vaší veškeré odvedené práce, neustávající motivace, odpovědnosti a tolikrát prokázané empatie si nesmírně vážím nejen já, ale i lidé, kterých se pomoc přímo dotkla. Ochotně, s profesionalitou a odvahou jste dokázali nabídnout své síly s cílem pomoci druhým a zmírnit tíhu jejich situace, a to často i na úkor vlastního pohodlí a bezpečí. Stovky vyléčených pacientů, kteří by si kvalitní lékařskou péči v běžném životě nemohli dovolit, a další tisíce osob, kterým byla poskytnuta tolik potřebná pomoc pro zlepšení jejich životní situace, jsou svědectvím, že naše společné úsilí padá na úrodnou půdu.

Naši společnou spolupráci za rok 2021 v oblastech, kde byla nejvíce zapotřebí, mapujeme právě skrz tuto výroční zprávu.

Mgr. Pavla Novotná

OBSAH

01 PROGRAM MEDEVAC

06 MEDEVAC v číslech

07 **Speciál:** Zaměřeno na MEDEVAC rok 2021 v číslech

08 Aktivity programu MEDEVAC v roce 2021

10 Aktéři programu MEDEVAC

12 **Speciál:** Lidé za programem

16 Nová tvář programu: doc. MUDr. Vít Weinberger, Ph.D.

18 Prioritní regiony a země

20 **Speciál:** zaměřeno na Senegal

22 Napříč našimi aktivitami

24 **Speciál:** Přispívání k rozvoji zdravotnické infrastruktury

29 Specializovaná zdravotní péče

30 Šíření povědomí o programu veřejnosti

31 Co o nás napsali

02 PROGRAM POMOC NA MÍSTĚ

36 O programu Pomoc na místě

37 Pomoc na místě 2015–2021

38 Pomoc na místě v roce 2021

40 **Pilíř I:** Poskytujeme ochranu a podporu nuceně vysídleným a dalším zranitelným osobám v pohybu

43 **Zaměřeno:** Projekty na podporu nuceně vysídlených a dalších zranitelných osob v pohybu v roce 2021

44 **Pilíř II:** Podporujeme státy pod velkými migračními tlaky při rozvoji jejich azylových, migračních a integračních systémů

47 **Zaměřeno:** Projekty na podporu států pod velkými migračními tlaky při rozvoji jejich azylových, migračních a integračních systémů v roce 2021

48 **Pilíř III:** Přispíváme k prevenci nelegální migrace a obchodování s lidmi

51 **Zaměřeno:** Projekty na prevenci nelegální migrace a obchodování s lidmi v roce 2021

52 Reakce na mimořádné situace

55 Dlouhodobá pomoc a pokračující projekty

56 Monitoring realizace projektů

58 Pomoc na místě v roce 2022

TRAUMATOLOGIE, VFN, JORDÁNSKO © MV ČR (FOTO JAN MIHALIČEK)

GYNEKOLOGIE, FN BULOVKA, GHANA © MV ČR (FOTO: ADAM HŘÍBAL)

01 PROGRAM MEDEVAC

MEDEVAC czech

MEDEVAC V ČÍSLECH

Celkové statistiky programu 1993–2021

4 303 odoperovaných **pacientů**

708 vyškolených **osob**

316 zdravotně humanitárních **evakuací**

131 **lékařských misí** v zahraničí

27 **zemí** ve kterých byl program realizován

26 **projektů** na posílení zdravotnické infrastruktury

9 lékařských **specializací**

9 zapojených českých **nemocnic**

Shrnutí programu MEDEVAC od roku 1993–2021

Shrnutí programu MEDEVAC v roce 2021

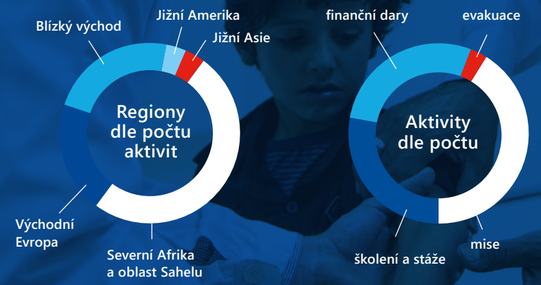

SPECIÁL: ZAMĚŘENO NA MEDEVAC ROK 2021 V ČÍSLECH

2 rekognoskační cesty do zahraničí ve spolupráci s FN Brno, FN Bulovka, VFN za účelem přípravy budoucích misí programu MEDEVAC v dané zemi (Ghana, Gruzie)

Vyslání 12 lékařských týmů na misi do zahraničí (Ghana, Jordánsko, Libanon, Senegal) za účasti 7 partnerských nemocnic (FN Bulovka, FN Brno, IKEM, FN Královské Vinohrady, FN Motol, FN Olomouc, VFN)

487 odoperovaných pacientů v zahraničí v 6 odborných specializacích (dětská kardiochirurgie, gynekologie, oftalmologie, ORL, plastická chirurgie, traumatologie)

376 osob proškoleno ve 3 odborných specializacích během školení v zahraničí, zaměřených na infektologii a epidemiologii ve spolupráci s IKEM (Region iráckého Kurdistánu) a gynekologii ve spolupráci s FN Bulovka a VFN (Gruzie) a 2 online školení zaměřená na pandemii covid-19 ve spolupráci s IKEM (Peru) a fyzioterapii ve spolupráci s VFN (Ukrajina)

4 odborné stáže zahraničního personálu v ČR v oboru gynekologie ve spolupráci s FN Brno a FN Bulovka (Ghana, Senegal) a 2 odborné stáže zahraničních zdravotníků v oboru fyzioterapie ve spolupráci s FN Bulovka a VFN (Ukrajina)

29 osob evakuováno z Běloruska 13 zdravotníků a jejich 16 rodinných příslušníků

Podpořeno 8 zdravotnických projektů CARE Int., Caritas Int., ICRC, Lutheran World Federation, Světlo pro svět v celkové výši 40 mil. Kč (Afghánistán, Burkina Faso, Gruzie, Irák, Keňa Mauritánie, Mali, Nigérie)

AKTIVITY PROGRAMU MEDEVAC V ROCE 2021

aktivita	počet
Odborných vyšetření s diagnostikou	přes 1000
Operačních výkonů v zahraničí	567
Lékařských týmů vyslaných do zahraničí	12
Školení zahraničního personálu v Gruzii a Iráku	2
Odborné stáže zdravotnického personálu v České republice (Ghana, Senegal, Ukrajina)	4
Rekognoskační mise za účelem budoucích realizací programu v Ghaně a Gruzii	2
Projektů na podporu zdravotnické infrastruktury na renovaci zdravotnických center a zajištění přístupu k lékařské péči pro zranitelné obyvatelstvo v celkové hodnotě 40 mil. Kč (realizováno skrze CARE Int., Caritas Int., ICRC, Lutheran World Federation, Světlo pro svět)	8

- Evakuace
- Online školení
- Vysílání českých zdravotnických týmů do zahraničí
- Rekognoskace
- Podpora projektů na budování a rozvoj zdravotnické infrastruktury v zahraničí
- Odborné stáže a školení zahraničního zdravotnického personálu v České republice nebo v zahraničí

únor 2021 — **Bělorusko**
MV, MZ, MZV

9. 2. 2021 — **ČR / Peru**
FN Bulovka + IKEM
infektologie

15. 2. 2021 — **Irák**
CARE Int.

15. 2. 2021 — **Mauritánie**
Lutheran World Federation

15. 2. 2021 — **Nigérie**
ICRC

22. 3. – 1. 4. 2021 — **Senegal**
FN Olomouc
traumatologie

19. 4. – 8. 5. 2021 — **Ghana / ČR**
FN Bulovka + FN Brno
gynekologie

16.–20. 5. 2021 — **Gruzie**
FN Bulovka + VFN
gynekologie

22.–27. 5. 2021 — **Irák**
IKEM
infektologie

26. 5. 2021 — **ČR / Ukrajina**
VFN
fyzioterapie

30. 5. – 12. 6. 2021 — **Libanon**
VFN
oftalmologie

14.–18. 6. 2021 — **Ghana**
FN Brno
gynekologie

14.–24. 6. 2021 — **Ghana**
FN Bulovka
gynekologie

21. 6. 2021 — **Burkina Faso**
Světlo pro svět

4.–18. 9. 2021 — **Senegal / ČR**
FN Brno + FN Bulovka
gynekologie

8.–17. 9. 2021 — **Jordánsko**
VFN
traumatologie

20. 9. 2021 — **Afghánistán**
ICRC

29. 9. – 8. 10. 2021 — **Jordánsko**
FN Královské Vinohrady
plastická chirurgie

3.–16. 10. 2021 — **Ukrajina / ČR**
FN Bulovka
fyzioterapie

2.–9. 10. 2021 — **Ukrajina / ČR**
VFN
fyzioterapie

12.–23. 10. 2021 — **Ghana**
FN Brno
gynekologie

18. 10. 2021 — **Gruzie**
Caritas Internationalis

18. 10. 2021 — **Keňa**
Lutheran World Federation

18. 10. 2021 — **Mali**
CARE International

1.–12. 11. 2021 — **Ghana**
FN Olomouc + FN Brno + FN Královské Vinohrady
traumatologie

1.–12. 11. 2021 — **Jordánsko**
FN Motol
dětská kardiochirurgie

8.–18. 11. 2021 — **Senegal**
FN Bulovka
gynekologie

8.–18. 11. 2021 — **Senegal**
VFN
traumatologie

17.–27. 11. 2021 — **Senegal**
FN Motol
ORL

14.–20. 11. 2021 — **Libanon**
VFN
oftamologie

6.–11. 12. 2021 — **Gruzie**
FN Bulovka + VFN
gynekologie

AKTÉŘI PROGRAMU MEDEVAC

České partnerské nemocnice v roce 2021

Co	Kdo	Kde
FN Brno	gynekologie, traumatologie	Ghana, Senegal
FN Bulovka	fyzioterapie, gynekologie	Ghana, Senegal, Ukrajina
FN Královské Vinohrady	plastická chirurgie, traumatologie	Ghana, Jordánsko, Senegal
FN Motol	dětská kardiochirurgie, ORL	Jordánsko, Senegal
FN Olomouc	traumatologie	Ghana, Senegal
IKEM	infektologie	Irák, Peru
VFN	fyzioterapie, gynekologie, oftalmologie, traumatologie	Gruzie, Jordánsko, Libanon, Senegal, Ukrajina

Za účelem koordinování aktivit programu MEDEVAC pravidelně zasedá meziresortní pracovní skupina. Tato pracovní skupina je vedena Ministerstvem vnitra a skládá se ze zástupců Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva obrany, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Armády České republiky. Ministerstvo vnitra program MEDEVAC zastřešuje, koordinuje jej a ve spolupráci s jednotlivými partnery projektově řídí.

Za realizací zdravotnických misí, školení a stáží stojí naše české partnerské nemocnice. Ty v první řadě poskytují své nejlepší specialisty v zapojených lékařských oborech, ale také zajišťují nezbytnou administrativní a logistickou podporu aktivit programu MEDEVAC.

Zahraniční partnerské nemocnice poskytují potřebné zázemí, lékařský i nelékařský zdravotnický personál, starají se o pacienty a často také zajišťují jejich předvýběr. Zaměřením programu MEDEVAC na dlouhodobou spolupráci se zahraničními partnery zajišťujeme kontinuitu péče o pacienty v daném regionu. Snažíme se vždy obohacovat operační mise také o vzdělávací aspekt tak, aby naše působení v partnerských nemocnicích mělo pozitivní dopad na kvalitu a udržitelnost zdravotní péče v dlouhodobé perspektivě.

Významnými aktéry programu MEDEVAC jsou i mezinárodní organizace a nevládní neziskové organizace. V rámci své činnosti program MEDEVAC podporuje zahraniční projekty mezinárodních vládních či nevládních organizací, které přispívají k rozvoji zdravotnictví, případně jiným způsobem podporují zdravotnický sektor, a to jak v zemích, kde program MEDEVAC přímo působí, tak v zemích, které jsou pro něj prioritní, avšak přímá realizace aktivit programu v nich není možná. Podpora při budování zdravotnických kapacit pomáhá obnovit zničenou zdravotnickou infrastrukturu a, zacelit zdravotnický systém v místě působení, a tím pozitivně ovlivňuje poskytování zdravotních služeb.

GYNEKOLOGIE, VFN, GRUZIE © MV ČR (FOTO JAN MIHALIČEK)

Zahraniční partnerské nemocnice 2021

Co	Kdo	Kde
Al Khalidi Hospital	1× mise dětská kardiochirurgie	Ammán, Jordánsko
Batumi Republican Hospital	1× rekognoskace a 1× školení gynekologie	Batumi, Gruzie
Cape Coast Teaching Hospital	1× mise traumatologie	Cape Coast, Ghana
Centre Hospitalier El Hadji Amadou Sakhir Ndieguene	4× mise: gynekologie, ORL, traumatologie; 1× stáž gynekologie v ČR	Thiès, Senegal
Kyjevská oblastní nemocnice	stáž čtyř zdravotníků v ČR + 1× online školení fyzioterapie	Kyjev, Ukrajina
Rafik Hariri University Hospital	2× mise oftalmologie	Bejrút, Libanon
Rukhi Republican Hospital	1x rekognoskace + účast na školení v Batumi	Rukhi, Gruzie
Shmaisani Hospital	2× mise: plastická chirurgie, traumatologie	Ammán, Jordánsko
Tamale Teaching Hospital	2× mise gynekologie, 1x stáž gynekologie v ČR	Tamale, Ghana
Zugdidi Screening Centre	1× rekognoskace a 1× školení gynekologie	Zugdidi, Gruzie

SPECIÁL: LIDÉ ZA PROGRAMEM

Lékaři a pacienti jsou na fotografiích z misí vidět nejvíce. Ale právě administrativní koordinátoři programu MEDEVAC v jednotlivých nemocnicích jsou ti, kdo mise zastřešují a bez nichž by naše cesty možné nebyly. Rádi bychom vám nyní dali možnost nahlédnout do zákulisí příprav našich misí a poznat trochu blíže koordinátory našeho programu ze tří velkých fakultních nemocnic, se kterými dlouhodobě v rámci programu MEDEVAC spolupracujeme: za FN Motol je to Bc. Petra Korf Dickerson, za VFN Ing. Jitka Ružičová a za FN Bulovka Filip Kaufmann.

1 | Co se Vám vybaví, když se řekne MEDEVAC? / MEDEVAC pro mne znamená/je...

2 | Kdy jste zahájil/a spolupráci s programem MEDEVAC?

3 | Jak byste svou práci pro MEDEVAC představil/a našim čtenářům?

4 | Co Vám spolupráce s naším programem přinesla?

5 | Jak vidíte budoucí spolupráci, co byste programu MEDEVAC přál/a do budoucna?

© FN MOTOL

Bc. Petra Korf Dickerson, FN Motol

Co se Vám vybaví, když se řekne MEDEVAC?/ MEDEVAC pro mne znamená...

MEDEVAC pro mne znamená zajištění zdravotní péče pacientům, kterým se v daný moment na daném místě potřebná a často i život zachraňující péče nedostává. Jako koordinátor si vybavím pacienty (často se jedná o dětské pacienty), naše motolské zdravotní týmy, své kolegyně z MVČR a celý proces, kterým je třeba projít při uskutečnění mise.

Kdy jste zahájila spolupráci s programem MEDEVAC?

Spolupráci s programem MEDEVAC jsem zahájila po rodičovské dovolené a návratu do FN Motol v roce 2016, ale s programem MEDEVAC jsem se setkala již dříve, kdy jsem pracovala na jiném úseku nemocnice, o programu jsem věděla.

Jak byste svou práci pro MEDEVAC představila našim čtenářům?

Má práce pro program MEDEVAC je hodně o komunikaci, o znalostech, co je a není možné po organizační stránce, o zajišťování všeho potřebného. Tu nejdůležitější úlohu zde hraje lékařský tým, který musí mít co nejlepší podmínky pro svou práci. Práce koordinátora MEDEVAC je administrativní, ale i zde je důležité mít na paměti kulturní rozdíly mezi jednotlivými národy. Další velkou součástí mé práce je spolupráce s ostatními úseky nemocnice, s koordinátory programu MEDEVAC z MV ČR, s MZ ČR... Na realizaci programu se podílí opravdu celá řada lidí.

Co Vám spolupráce s naším programem přinesla?

Původním vzděláním jsem zdravotník a spolupráce v rámci programu mě opět zdánlivě přiblížila k této profesi, i když ji už nevykonávám. Neustále mi připomíná skutečnost, jak důležitou roli zdravotníci ve společnosti zastávají a jaké máme štěstí, že žijeme v České republice a máme tak výbornou zdravotní péči, a také – jak málo si jí často vážíme. Samozřejmě mi přináší velkou radost, že i já mám to štěstí a mohu přispět k zajištění zdravotní péče těm, ke kterým by se zdravotní péče nejspíš nedostala. V neposlední řadě mi spolupráce s programem přináší nové zkušenosti, poznatky a nové spolupracovníky.

Jak vidíte budoucí spolupráci, co byste programu MEDEVAC přála do budoucna?

Na budoucí spolupráci se moc těším, protože je pro mne i díky skvělým koordinátorkám z MV ČR velkou radostí. Programu přeji samozřejmě to nejlepší. Máme výborné zdravotní týmy a je důležité se o jejich práci trošku podělit a pomoci předat a rozšířit znalosti našich odborníků v zemích, kde takové štěstí nemají.

Ing. Jitka Ružičová, VFN

Co se Vám vybaví, když se řekne MEDEVAC?/ MEDEVAC pro mne znamená...

Když se řekne MEDEVAC, tak se mně kromě mé pracovní činnosti pro tento program vybaví hlavně termín „pomoc přímo na místě, zlepšování podmínek v rozvojových či různými konflikty postižených oblastech", a tím omezení nutnosti migrace tamních obyvatel. Dále také vědomí toho, že právě díky tomuto programu se pacienti z oblastí, kde program MEDEVAC působí, mohou vrátit do každodenního života, a to díky přímé péči našich zdravotnických týmu, tak i díky edukaci místního zdravotnického personálu.

Kdy jste zahájila spolupráci s programem MEDEVAC?

S programem MEDEVAC jsem spjata od prvního zapojení VFN do těchto aktivit, tedy od roku 2011, kdy se uskutečnila první traumatologická mise do Libye.

Jak byste svou práci pro MEDEVAC představila našim čtenářům?

Jedná se o spolupráci s jednotlivými týmy z naší nemocnice

(hlavně ortopedický tým, oftalmologický tým a fyzioterapeutický tým) při zajišťování jejich výjezdu na mise, a to od zajištění letenek, pojištění, potřebného materiálového vybavení, smluvního zajištění spolupráce se zdravotnickým zařízením v místě konání mise až po administrativu spojenou s vyúčtováním celé akce a přípravu Souhrnné závěrečné zprávy. S tímto je spojena i komunikace se zástupci programu MEDEVAC z Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva zdravotnictví ČR.

Co Vám spolupráce s naším programem přinesla?

Hlavně jiný náhled na možnosti humanitárních pomocí. Dříve jsem kolem sebe registrovala různé humanitární sbírky a sama jsem se do nich i zapojovala, ale že lze pomáhat i takto, jsem vlastně nevěděla. Dále také příjemný pocit z toho, že i já jsem určitým způsobem součástí této pomoci.

Jak vidíte budoucí spolupráci, co byste programu MEDEVAC přála do budoucna?

Aby program MEDEVAC mohl stále pomáhat tam, kde je to potřeba. A co se mé spolupráce týče, tak doufám, že i nadále budu moci poskytovat kvalitní administrativní podporu týmům z naší nemocnice při jejich misích nebo během zapojení naší nemocnice při poskytování jiné formy pomoci v rámci programu MEDEVAC.

Filip Kaufmann, FN Bulovka

Co se Vám vybaví, když se řekne MEDEVAC? / MEDEVAC pro mne znamená...

MEDEVAC je podanou pomocnou rukou ke zlepšení kvality života mnoha lidí, kteří nemají to štěstí žít v tak rozvinutých a komfortních podmínkách. Forma působení v jednotlivých zemích se odlišuje, ale ve výsledku to pro mne znamená, že umožňuje lidem zůstat ve své vlasti, kterou by třeba jinak z různých důvodů byli nuceni opustit. Program také pomáhá šířit dobré jméno České republiky nejen mezi lidmi, kterým pomáhá, ale po celém světě. Jak vidíme na činnosti nestátních organizací, český národ je velmi solidární, a je tedy jedině dobře, že se prostřednictvím programu MEDEVAC může v tomto světle ukázat i Česká republika jako stát.

Kdy jste zahájil spolupráci s programem MEDEVAC?

Na organizaci zdravotnických misí se podílím od jejich počátku, tedy od roku 2014. FN Bulovka byla tehdy jedna z prvních nemocnic, která se tehdy na výzvu Ministerstva zdravotnictví zapojila, a podílela se tak na prvotním nastavení fungování programu v tomto novém směru. V té době byla pracovní skupina Ministerstva vnitra velmi malá a měl jsem tak možnost se misí i přímo účastnit, což pro mě znamenalo velké zpestření pracovního programu.

Jak byste svou práci pro MEDEVAC představil našim čtenářům?

Mým posláním je zajistit organizační podporu našim zdravotníkům nejen v průběhu mise, ale také před jejím zahájením a po jejím skončení. Každé misi předchází pečlivé plánování a následně je třeba ji vypořádat ve vztahu s Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem vnitra. Naši zdravotníci se tak mohou naplno věnovat čistě medicinské stránce části mise či svému běžnému pracovnímu programu.

Co Vám spolupráce s naším programem přinesla?

Kolegové a kolegyně z programu MEDEVAC mi umožnili získat skvělou zkušenost s fungováním zdravotnictví ve světě a navštívit několik zemí, kam bych se asi běžně nevydal. Získal jsem jiný náhled na fungování a úroveň českého zdravotnictví, se kterým přišlo i hluboké uvědomění, že zdaleka ne všude je zdravotní péče na takové úrovni a tak dostupná jako u nás. Žijeme v blahobytu a mnoho jinde zcela nedostupných možností považujeme za samozřejmost.

Jak vidíte budoucí spolupráci, co byste programu MEDEVAC přál do budoucna?

Nejraději bych popřál, aby program MEDEVAC vůbec nemusel existovat, ale samozřejmě doufám v jeho úspěšný rozvoj co do objemu aktivit i dalších destinací, aby se pomoci dostalo dalším pacientům/kde bude potřeba pomoci. Osobně bych si pak přál mít možnost opět s kolegy vycestovat a poznat nová místa ve světě.

NOVÁ TVÁŘ PROGRAMU:
DOC. MUDR. VÍT WEINBERGER, PH.D.

Přednosta Gynekologicko-porodnické kliniky Fakultní nemocnice Brno

Program MEDEVAC se v roce 2021 rozšířil o Fakultní nemocnici Brno, která se mimo jiné může pyšnit největší gynekologicko-porodnickou klinikou v České republice. A byl to právě tým brněnských gynekologů, který se neohroženě a odhodlaně zhostil prvních aktivit za svou nemocnici v rámci programu MEDEVAC: na jaře ve spolupráci s FN Bulovka hostil stáž lékařky z Ghany, na níž v říjnu navázal svou první samostatnou misí. Více o této spolupráci si můžete přečíst v rozhovoru s doc. MUDr. Vítem Weinbergerem, Ph.D., přednostou Gynekologicko-porodnické kliniky FN Brno.

Proč jste se rozhodl se svým týmem zapojit do programu MEDEVAC?

Program MEDEVAC je unikátním nástrojem a příležitostí, jak pomoci lidem v rozvojových zemích. Tímto způsobem můžeme využít a použít naše zkušenosti, vědomosti i materiální zázemí k pomoci lidem, kteří by se ke špičkové zdravotnické péči sami nedostali. To vše byly pohnutky a motivy, proč jsem z pozice přednosty Gynekologicko-porodnické kliniky FN Brno rozhodl, že se do programu zapojíme v širším měřítku.

Vaše první mise v rámci programu MEDEVAC se uskutečnila v ghanském městě Tamale, kde navázala na působení týmu z FN Bulovka. Jaká jste měl před misí očekávání? A co Vás oproti těmto očekávání překvapilo?

Poprvé jsem jel na observační misi s týmem profesora Zikána (přednosty Gynekologicko-porodnické kliniky FN Bulovka, pozn. editora) a přiznám se, že jsem před misí neměl žádná očekávání. Chtěl jsem si nechat mysl otevřenou, abych správně navnímal prostředí a dokázal vyhodnotit, jakým způsobem můžeme být na místě prospěšní, pokud se rozhodnu vyjet s vlastním týmem. Překvapilo mě docela slušné zázemí, které mají lékaři v samotné poměrně moderní budově nemocnice. Velmi chytře jsou koncipovány operační sály, pooperační oddělení. Velké slabiny jsou však v procesech, které na místě nastavuje a provozuje místní personál. To je hluboký nedostatek, který je nutné změnit dlouhodobou a systematickou edukací.

Od samého začátku svého působení v Ghaně se se svým týmem zaměřujete i na vzdělávání místního zdravotnického personálu. Na co byste se chtěl v budoucnu zaměřit?

Chtěli bychom se zaměřit na výuku správné předoperační diagnostiky pomocí ultrazvuku, který je levnou a dostupnou vyšetřovací metodou i v Tamale. Jedná se o jedinečnou možnost naučit lékaře adekvátně vyhodnotit rozsah onemocnění a zvolit správný postup. Další výzvou by mělo být zavedení laparoskopie. Není správné, že jsou všechny gynekologické operace prováděny klasickou otevřenou cestou! To v mnoha případech nesmyslně zvyšuje riziko vzniku peroperačních i pooperačních komplikací.

Jaký je podle Vás největší přínos působení Vašeho týmu i programu MEDEVAC jako takového v Tamale?

Jsem neskutečně rád, že jsme mohli navázat na misi profesora Zikána a nastavit model, v rámci kterého se v působení v Tamale Teaching Hospital během roku střídáme právě s Bulovkou. Tím pádem nehrozí vyhoření ani jednoho z týmů. Jsme sehraní a sjednocení v cílech našich misí a v zásadě jedna navazuje na druhou jak v oblasti vzdělávacích aktivit, tak v oblasti praktických medicínských dovedností. Nastavení a zachování kontinuálního systematického rozvoje gynekologického týmu lékařů a sester v Tamale považuji za smysluplný a udržitelný způsob pomoci. Myslím, že tak přinášíme zásadní užitek jak místním lidem, tak personálu nemocnice.

GYNEKOLOGIE, FN BRNO, GHANA © MV ČR

PRIORITNÍ REGIONY A ZEMĚ

Teritoriální zaměření programu MEDEVAC vždy bylo a do současnosti je určováno zejména potřebami, které ve světě vyvstávají. Historicky byl program MEDEVAC zaměřen na poskytování urgentní pomoci ve válečných zónách, a byl tak jedním z nástrojů, kterými Česká republika nejen vyjadřovala svou solidaritu s obětmi, ale také nabízela faktickou přímou pomoc. Postupem času se k poskytování tolik potřebné urgentní pomoci přidala také kontinuální a koncepční spolupráce se zeměmi ve více či méně vzdáleném evropském sousedství. Dnes tedy můžeme s hrdostí konstatovat, že díky programu MEDEVAC jsme schopni ve válkou či jinými katastrofami zasaženým zemím poskytovat pomoc nejen v krizových momentech, ale také s nimi navazovat dlouhodobá partnerství. Přímá pomoc nuceně vysídleným či migrujícím osobám je tak doplňována o prevenci příčin, které tyto osoby vedou k opuštění jejich domovů, a podporu zemí, které jsou nadměrně vystaveny jejich přílivu.

Historie programu MEDEVAC se začala psát v Bosně a Hercegovině v roce 1993, kdy Česká republika evakuovala na léčení do ČR malé děvčátko zraněné ve válečném konfliktu v bývalé Jugoslávii. Potřeba humanitární pomoci na Balkánském poloostrově však neustávala. Na evakuace pacientů z Bosny, kterých bylo v letech 1993-1994 realizováno celkem 17, navázaly další evakuace pacientů zraněných ve válce v Kosovu. V roce 1998 bylo na léčení do ČR z Kosova přijato celkem 40 osob.

Nepokoje a s nimi související potřeba urgentní pomoci na Blízkém východě zavedla program MEDEVAC po roce 2000 do Iráku a Sýrie, několik let poté i do Jordánska. Jak Irák, tak Jordánsko jsou partnerskými zeměmi programu MEDEVAC do současnosti, přičemž právě Jordánsko, které bylo v kontextu války v sousední Sýrii a Iráku enormně zasaženo přílivem uprchlíků, je naším rekordmanem v počtu realizovaných aktivit. Mezi lety 2013 a 2021 jsme v Jordánsku realizovali celkem 70 aktivit, v drtivé většině se jednalo o lékařské mise. Například v roce 2017 jsme do Jordánska vyjeli celkem 15x a odoperovali jsme téměř 600 pacientů, převážně z řad syrských uprchlíků.

Množství realizovaných aktivit na Blízkém východě však nebránilo působení programu i v dalších regionech, a to nejen v těch, které byly zasaženy válkou. Potřeba pomoci těm, kteří se nacházeli v nelehké životní situaci, přicházela ze všech koutů světa, ať se jednalo o kteroukoliv z příčin nuceného či dobrovolného odchodu osob ze svého domova. Těmito příčinami často bývají humanitární katastrofy způsobující nucené vysídlení obyvatel, politické nepokoje nebo dobrovolná migrace osob za účelem zajištění základních potřeb.

Do roku 2021 program MEDEVAC působil ve 27 zemích v oblasti Severní Afriky (Libye, Maroko), subsaharské Afriky (Etiopie, Burkina Faso, Ghana, Keňa, Mali, Mauritánie, Niger, Nigérie, Senegal), Evropy a Kavkazu (Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzie, Kosovo, Řecko, Ukrajina), Blízkého východu (Irák, Jordánsko, Libanon, Sýrie), ale také střední a východní Asie (Afghánistán, Kambodža, Myanmar, Nepál, Pákistán).

V roce 2021 bylo realizováno také online školení v Peru a tak přišlo i na působení programu v Jižní Americe.

Současné teritoriální zaměření programu MEDEVAC je v souladu s prioritami České republiky i Evropské unie orientováno zejména na Afriku, Blízký východ a Východní Evropu včetně Kavkazu. Kromě poskytování urgentní pomoci jsou aktivity programu dlouhodobě plánovány v prioritních regionech tak, aby byla zajištěna cílená podpora v nejpotřebnějších oblastech místního zdravotnictví.

V roce 2021 program působil především ve svých partnerských zemích, ve kterých své aktivity realizuje dlouhodobě, tj. v Ghaně, Iráku, Jordánsku, Libanonu, Senegalu a na Ukrajině, ale došlo také na rozšíření programu do oblasti Kavkazu, konkrétně Gruzie. Urgentní pomoc byla poskytnuta občanům Běloruska, kteří byli evakuováni do ČR a unikli tak státním persekucím. Zemím, ve kterých programu MEDEVAC nepůsobí napřímo, jako je Afghánistán, Burkina Faso, Keňa, Mali, Mauritánie a Nigérie, byly v roce 2021 věnovány finanční dary, díky kterým bylo možné podpořit lokální zdravotnickou infrastrukturu.

Prioritní země v roce 2021

Kde	Co	Kdo
Bělorusko	evakuace persekvovaných zdravotníků a jejich rodinných příslušníků	Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo zdravotnictví
Ghana	zdravotnické mise a školení gynekologie a traumatologie	FN Brno, FN Bulovka, FN Královské Vinohrady, FN Olomouc
Gruzie	rekognoskace a školení gynekologie	FN Bulovka, VFN
Irák	školení infektologie	IKEM
Jordánsko	zdravotnické mise dětské kardiochirurgie, plastické chirurgie, traumatologie	FN Motol, FN Královské Vinohrady, VFN
Libanon	zdravotnické mise oftalmologie	VFN
Senegal	zdravotnické mise a školení gynekologie, ORL, traumatologie	FN Brno, FN Bulovka, FN Královské Vinohrady, FN Motol, FN Olomouc
Ukrajina	školení fyzioterapie	FN Bulovka, VFN
Afghánistán, Burkina Faso, Gruzie, Irák, Keňa, Mali, Mauritánie a Nigérie	projekty na budování zdravotnické infrastruktury	mezinárodní organizace

SPECIÁL: ZAMĚŘENO NA SENEGAL

Senegal je po Ghaně další africkou zemí, kde jsme dlouhodobě přítomni. V Senegalu se náš program angažuje od roku 2017, kdy jsme zde své působení zahájili nejprve rekognoskačními a poté i lékařskými misemi ve specializacích gynekologie a ORL. O rok později, v roce 2018, se pevnou součástí scénáře akce stala i traumatologie. V současné době jezdíme do Senegalu 2x ročně: na jaře (specializace traumatologie a gynekologie) a na podzim (specializace traumatologie a ORL). Pokud nahlédneme do statistiky, za posledních 5 let se v Senegalu uskutečnilo celkem 13 lékařských misí, na kterých lékaři provedli celkem 425 operací. Misí v Senegalu se účastní 4 týmy ze 6 nemocnic: gynekologové z FN Bulovka, otorinolaryngolové z FN Motol a traumatologové z VFN Praha a traumatologové smíšeného týmu FN Olomouc, FN Brno a FN Královské Vinohrady.

Postupem času se naše aktivity v Senegalu – lékařské mise a školení – rozšířily i o stáže: v září 2021 jsme měli tu čest uvítat v České republice prof. Mariétou Thiam Coulibaly, která tu ve FN Bulovka a FN Brno absolvovala svou první 14denní stáž. Další stáže plánujeme na rok 2022 – máme v plánu pozvat další zdravotníky z nemocnice Thiès: kromě dalších lékařů specializace gynekologie by měla přijet i lékařka specializace ORL.

Další rozvoj našich aktivit v Thiès a vzájemné spolupráce s nemocnicí si slibujeme od udělení vázaného peněžního daru, který připravuje zastupitelský úřad České republiky v Dakaru ve spolupráci s naším programem a jenž reflektuje potřeby nemocnice v Thiès, kde mise MEDEVAC probíhají. Kromě materiálního vybavení pro specializace, v rámci kterých působíme (což samo o sobě pro nemocnici představuje významnou pomoc), by se v rámci vázaného peněžního daru měl vybavit další operační sál, který by byl určený výhradně pro laparoskopické a endoskopické zákroky, což lékařskou péči poskytovanou nemocnicí v Thiès celkově posune na vyšší úroveň. V tomto směru chystáme v roce 2022 pro zdravotníky specializace gynekologie stáž v České republice, která se bude zaměřovat právě na předání poznatků v oboru laparoskopické chirurgie.

TRAUMATOLOGIE, FN BRNO, FN OLOMOUC, SENEGAL © MV ČR (FOTO: JAN MIHALIČEK)

NAPŘÍČ NAŠIMI AKTIVITAMI

Program MEDEVAC je vládní zdravotně humanitární program Ministerstva vnitra České republiky, který je od svého vzniku v roce 1993 zaměřen na poskytování lékařské péče zranitelným skupinám obyvatelstva. Poskytování zdravotní humanitární pomoci prostřednictvím programu MEDEVAC probíhá zejména prostřednictvím jeho čtyř hlavních aktivit:

- vysílání českých zdravotnických týmů do zahraničí,
- odborné stáže a školení zahraničního zdravotnického personálu v České republice nebo v zahraničí,
- zdravotně humanitární evakuace osob na léčení do České republiky,
- podpora projektů na budování a rozvoj zdravotnické infrastruktury v zahraničí.

Úplně první aktivitou, kterou program MEDEVAC realizoval, byly zdravotně humanitární evakuace osob na léčení do České republiky. Vznik programu MEDEVAC se pojí s válkou v Jugoslávii, kdy nově vzniklá Česká republika, stejně jako mnohé další státy, hledala množnosti, jak pomoci civilistům zraněným ve válce. Na podzim roku 1993 byla tedy na žádost Ministerstva vnitra České republiky do pražské FN Motol evakuována čtyřletá Alexandra z Bosny a Hercegoviny. V Praze se malá Alexandra ze svých poranění od výbuchu granátu zotavila, a proces, díky kterému se do péče lékařů v bezpečné České republice dostala, byl úspěšně zopakován u dalších 16 pacientů z Bosny. Do roku 2021 bylo do České republiky evakuováno celkem 316 osob, které by ve své domovině jen těžko dostaly takovou zdravotní péči, jakou potřebují, ať z důvodu konfliktu, nebo nedostupnosti zdravotní péče. Evakuace v rámci programu MEDEVAC jsou realizovány na základě individuálního posouzení a dnes již představují jen zřídka využívanou formou pomoci, neboť se jedná o logisticky a finančně nákladnou aktivitu. V roce 2020 a 2021 byly však evakuace opět využívány a to jako forma pomoci persekvovaným občanům Běloruska. Do České republiky bylo evakuováno celkem 89 osob, převážná většina z nich v České republice nalezla své dlouhodobé útočiště, a evakuace realizované programem MEDEVAC tak získaly nový rozměr.

Naopak hojně využívanou formou realizace programu MEDEVAC jsou odborné stáže a školení zahraničního zdravotnického personálu v České republice nebo v zahraničí a vysílání českých zdravotnických týmů do zahraničí, či kombinace těchto aktivit. Před jejich realizací a započetím spolupráce s danou zemí vyjíždí český zdravotnický tým společně s koordinátory programu MEDEVAC z Ministerstva vnitra na tzv. rekognoskační misi. Takováto mise slouží k navázání vztahů a zmapování potřeb přímo na místě. Konkrétní parametry spolupráce jsou přitom domluveny se zahraničními partnery přímo na míru tak, aby naše působení bylo co nejefektivnější.

Díky výjezdu zdravotníků na lékařské mise do zahraničí je nejen možné v relativně krátkém čase (naše mise trvají v průměru 10 dní) pomoci velkému množství pacientů, ale máme tak i možnost osobní interakce s místním personálem. Takováto interakce může, kromě osobních vztahů, za které jsme vděčni, přinést mnoho benefitů, jako například výměnu informací a zkušeností mezi odborníky. Mise proto v posledních letech kombinujeme se školeními a stážemi zahraničního personálu v České republice, které umožňují plné využití potenciálu programu a prakticky zaměřené mise doplňují o teoretický rámec.

Nejnovější aktivitou programu je finanční podpora projektů na budování a rozvoj zdravotnické infrastruktury v zahraničí a materiální dary. Program MEDEVAC v rámci své činnosti podporuje zahraniční projekty jiných mezinárodních vládních či nevládních organizací, které přispívají k rozvoji zdravotnictví, případně jiným způsobem podporují zdravotnický sektor. Cílem podporovaných zdravotnických projektů je přispět ke zlepšení přístupu ke zdravotní péči pro nuceně vysídlené osoby, navrátilce a hostitelskou komunitu a zlepšit kvalitu zdravotní péče. Takováto podpora je ze strany programu MEDEVAC realizována v zemích, které jsou pro program relevantní, ale z logistických, bezpečnostních či kapacitních důvodů zde není možné realizovat aktivity vyžadující přímou účast zdravotníků, nebo v zemích, kde program již působí nebo by mohl působit a kde jsou tyto projekty využívány jako doplněk k plánovaným nebo realizovaným aktivitám. Přímá materiální pomoc je poskytována zejména jako reakce na nastalou humanitární situaci a je poskytována vládě přijímajícího státu, zahraniční nemocnici či jinému relevantnímu aktérovi.

Všechny aktivity programu MEDEVAC jsou vzájemně komplementární a dohromady představují komplexní systém pomoci, kterou Česká republika partnerským zemím programu nabízí. Zároveň se jedná o aktivity, které se co nejvíce mají přizpůsobit potřebám a požadavkům, na které program reaguje, proto jsou jednotlivé aktivity často modifikovány a kombinovány tak, aby co nejlépe splnily svůj účel.

Aktivity dle typu v roce 2021

Aktivita	Co	Kde
Evakuace	**29** evakuovaných osob	Bělorusko
Vysílání českých zdravotnických týmů do zahraničí	**16** realizovaných misí, v rámci kterých vyjelo do zahraničí celkem 51 odborníků	Ghana, Jordánsko, Libanon, Senegal
Odborné stáže a školení zahraničního zdravotnického personálu v České republice nebo v zahraničí	**376** proškolených osob celkem	Ghana, Gruzie, Irák, Peru, Senegal, Ukrajina
Podpora projektů na budování a rozvoj zdravotnické infrastruktury v zahraničí	**8** projektů v hodnotě 40 mil. Kč	Burkina Faso, Gruzie, Irák, Keňa, Mauritánie, Mali, Nigérie, Afghánistán

SPECIÁL: PŘISPÍVÁNÍ K ROZVOJI ZDRAVOTNICKÉ INFRASTRUKTURY

Program MEDEVAC v rámci své činnosti podporuje zahraniční projekty jiných mezinárodních vládních či nevládních organizací, které přispívají k rozvoji zdravotnictví, případně jiným způsobem podporují zdravotnický sektor. Cílem podporovaných zdravotnických projektů je přispět ke zlepšení přístupu ke zdravotní péči pro nuceně vysídlené osoby, navrátilce a hostitelskou komunitu a zlepšit kvalitu péče, a to zejména prostřednictvím renovace a rekonstrukce zdravotnických zařízení, podpory vzdělávání místního zdravotnického personálu nebo distribuce zdravotnického vybavení a materiálu.

V roce 2021 byly poskytnuty peněžní dary na podporu 8 zdravotnických projektů mezinárodních organizací v celkové výši 40 mil. Kč.

IRÁK © CARE INTERNATIONAL

Afghánistán

Podpora primární zdravotní péče pro obyvatele Afghánistánu

Alokovaná částka: 5 milionů Kč
Implementační partner: Mezinárodní výbor Červeného kříže (ICRC)
Doba implementace: leden – prosinec 2021

Popis projektu: Peněžní dar podpořil program primární zdravotní péče v Afghánistánu. Příjemci byli obyvatelé Afghánistánu, včetně osob vnitřně vysídlených. V rámci projektu byl zajištěn přístup dětí a dospělých k primární zdravotní péči, která by jinak byla na mnoha místech Afghánistánu nedostupná. V rámci projektu byl též zakoupen nezbytný zdravotní spotřební materiál a léky a rovněž ochranné prostředky pro zdravotnický personál. Realizace projektu byla ukončena v prosinci 2021.

Burkina Faso

Zvyšování kvality oftalmologické péče v regionu Hauts-Bassins

Alokovaná částka: 5 milionů Kč
Implementační partner: Light for the World International (Světlo pro svět)
Doba implementace: červenec 2021 – červen 2022

Popis projektu: Program MEDEVAC podpořil navazující projekt organizace Light for the World International zaměřený na poskytování oftalmologické péče v regionu Hauts-Bassins v Burkině Faso. Kromě samotné zdravotní péče byly z projektu zajištěny i zdravotní přístroje, materiální vybavení a školení pro zdravotníky z nemocnice Centre Hospitalier Universitaire de Souro Sanou se spádovou oblastí téměř 6 milionů osob, a to i z okolních států.

Gruzie

Zlepšení kvality gynekologické onkologické péče v západní Gruzii

Alokovaná částka: 5 milionů Kč
Implementační partner: Caritas Europa
Doba implementace: leden – prosinec 2022

Popis projektu: Peněžní dar podpořil zlepšení kvality onkogynekologické péče v západní Gruzii. V rámci projektu je vytvořen speciální kurz zahrnující následující témata: urgentní gynekologická péče, monitoring srdce plodu, určení diagnózy gynekologických onemocnění, využívání přístrojového vybavení. Vyškoleno bude min. 10 lékařů a 15 zdravotních sester z nemocnice v Rukhi, Batumi, screeningového centra Zugdidi a nemocnice v Gali. Dále bude zakoupeno a dodáno specializované onkogynekologické vybavení do nemocnic v Rukhi a Batumi a do nemocnice v Gali v Abcházii. V rámci projektu bude též vyškoleno minimálně 200 lékařů z venkovských zdravotnických center v onkogynekologické péči a diagnóze na ambulantní úrovni a bude provedena osvětová kampaň v komunitách. Realizace projektu bude ukončena v prosinci 2022.

Irák

Zlepšení přístupu k reprodukční, porodní a novorozenecké zdravotní péči v západním Mosulu

Alokovaná částka: 5 milionů Kč
Implementační partner: CARE International
Doba implementace: duben 2021 – květen 2022

Popis projektu: Dar se zaměřil na zlepšení přístupu k reprodukční, porodní, poporodní a novorozenecké zdravotní péči v poválečném západním Mosulu. Cílem finančního daru bylo podpořit dvě nemocnice v Mosulu, které byly téměř kompletně zničeny v průběhu bojů s IS. V rámci projektu bylo zakoupeno vybavení pro porodní sály a novorozenecké oddělení, jako jsou novorozenecké ventilátory, sonografické přístroje, porodní křesla, vybavení a materiál na spinální anestezii, chirurgické sety na císařské řezy, ochranné pomůcky. Dále byl vyškolen zdravotnický personál v předporodní a poporodní péči, pooperační péči a plánování rodičovství.

Keňa

Zlepšení kvality zdravotní péče a rehabilitace osob se zdravotním postižením v okrese Dadaab

Alokovaná částka: 5 milionů Kč
Implementační partner: Luteránská světová federace (LWF)
Doba implementace: listopad 2021 – říjen 2022

Popis projektu: Cílem projektu je vybavit a zlepšit zdravotní péči ve veřejném zdravotním centru v Dadaab na severu Keni a snížit tak vysoké náklady na převoz pacientů mimo oblast. Zdravotní centrum Dadaab slouží místní komunitě čítající přes 185 000 osob a uprchlíkům z uprchlického tábora v Dadaab, který v současné době hostí více než 221 000 osob, zejména uprchlíků ze Somálska. Aktivity projektu zahrnují pořízení vybavení pro základní chirurgické zákroky, pro komplexní porodní

péči, laboratoř a ortopedickou a rehabilitační péči. Součástí projektu je též vyškolení personálu centra, jak používat vybavení, laboratoř, školení v oblasti sterilizace, nakládání s odpady, finančního managementu a administrativy. Realizace projektu bude ukončena v říjnu 2022.

Mali

Zlepšení urgentní mateřské a novorozenecké zdravotní péče, osvěta místní komunity v oblasti ženské obřízky a prevence onemocnění covid-19 v regionu Ségou

Alokovaná částka: 5 milionů Kč
Implementační partner: CARE International
Doba implementace: listopad 2021 – říjen 2022

Popis projektu: V rámci projektu je vybaveno 10 zdravotnických zařízení materiálem a vybavením pro porodní a novorozeneckou zdravotní péči. Projekt zahrnuje též školení zdravotnického personálu a osvětu mladých lidí v rizicích spojených s ženskou obřízkou, v oblasti hygieny a prevenci covid-19. Osvěta bude probíhat ve školách, ale též při příležitosti fotbalových zápasů. Realizace projektu bude ukončena v říjnu 2022.

Mauritánie

Zlepšení úrovně zdravotní péče a vybavení zdravotnických středisek v regionu Bassikounou

Alokovaná částka: 5 milionů Kč
Implementační partner: Luteránská světová federace (LWF)
Doba implementace: duben – prosinec 2021

Popis projektu: Tento projekt je pokračováním projektu, který program MEDEVAC podpořil v roce 2019. Ten se zaměřil na zlepšení úrovně péče a vybavení středisek, která pečují o pacienty z uprchlického tábora Mbera, jenž hostí převážně uprchlíky ze sousedního Mali. Cílem navazujícího projektu pak bylo vybavit dvě zdravotní centra přístroji a materiálem zejména pro odbornou chirurgickou a porodní péči. Součástí projektu bylo též vybavení laboratoře, dále školení zdravotnického personálu a osvětová kampaň pro místní obyvatele o důležitosti prevence a včasné návštěvy zdravotnického zařízení.

Nigérie

Podpora poskytování rehabilitačních a ortopedických služeb

Alokovaná částka: 5 milionů Kč
Implementační partner: Mezinárodní výbor Červeného kříže (ICRC)
Doba implementace: leden – prosinec 2021

Popis projektu: Peněžní dar podpořil zlepšení poskytování rehabilitačních a ortopedických služeb v Nigérii. Podpora byla konkrétně zaměřena na Národní ortopedickou nemocnici ve městě Kano, která je jediným zdravotnickým zařízením v severovýchodní Nigérii poskytujícím ortopedické a rehabilitační služby, a dále na nově otevřenou Univerzitu Fakultní nemocnice v Maiduguri (Maiduguri Teaching Hospital – UMTH). Součástí projektu byla jednak dodávka zdravotnického materiálu, zajištění dopravy a zdravotní péče pro pacienty ze vzdálených rurálních oblastí, jednak odborné školení zdravotnického personálu. Současně byl podpořen vznik pracovních příležitostí a sportovních aktivit pro zdravotně postižené obyvatele Nigérie.

MAURITÁNIE © DIAKONIE ČCE (FOTO: JIŘÍ PASZ)

OFTALMOLOGIE, VFN, LIBANON © MV ČR (FOTO: ADAM HŘÍBAL)

SPECIALIZOVANÁ ZDRAVOTNÍ PÉČE

Prostřednictvím programu MEDEVAC je poskytována zdravotní humanitární pomoc výhradně civilistům zasaženým humanitárními katastrofami s důsledkem nuceného vysídlení, politickými nepokoji, válkou, a osobám, které se nacházejí ve vážném zdravotním stavu, nebo jim jejich zdravotní stav neumožňuje vést důstojný život. Do programu MEDEVAC jsou vybíráni zpravidla takoví pacienti, kterým by se v místě, kde se nachází, nedostalo adekvátní zdravotní péče, nebo jejichž zdravotní stav je natolik závažný, že vyžaduje vysoce kvalifikovaný zákrok, který zdravotnický personál v místě není schopen zajistit.

Základními hodnotami programu MEDEVAC jsou především pomoc zranitelným skupinám obyvatelstva a poskytnutí co možná nejefektivnější a nejúčinnější pomoci na místě. Svým působením program MEDEVAC nabízí přímou expertní pomoc, ale také soustavně pomáhá zvyšovat dostupnost a udržitelnost zdravotní péče v partnerských zemích a životní úroveň vybraných pacientů.

Lékařská péče je vybraným pacientům poskytována vždy bezplatně, veškeré náklady na lékařský zákrok a následnou rehabilitaci jsou hrazeny z rozpočtu programu MEDEVAC.

Zdravotní péči poskytujeme těm nejzranitelnějším, a to zejména nuceně vysídleným osobám, popř. hostitelské komunitě, ženám, dětem či starším lidem v partnerských zemích programu. Prostřednictvím poskytování kvalitní péče soustavně a dlouhodobě zvyšujeme kvalitu života našich pacientů, vracíme jim důstojnost, umožňujeme jim návrat do pracovního procesu, popř. snižujeme jejich závislost na rodinných příslušnících.

A s jakými problémy můžeme pacientům pomoci?

Program MEDEVAC spolupracuje se zdravotníky z celkem devíti lékařských specializací: dětská kardiochirurgie, fyzioterapie, gynekologie, infektologie, oftalmologie, ORL, ortopedie, plastická a rekonstrukční chirurgie, traumatologie.

Ve všech specializacích se zaměřujeme na pacienty s takovým typem onemocnění, které nevyžaduje intenzívní léčbu v řádech několika let – jedná se o pacienty, pro které operace v zahraničí nebo léčení v ČR znamená podstatnou změnu jejich zdravotního stavu, tedy záchranu života nebo zásadní zvýšení kvality života.

ŠÍŘENÍ POVĚDOMÍ O PROGRAMU VEŘEJNOSTI

Aktivně komunikujeme s veřejností a sdílíme naše zážitky

Účelem PR je především informovat veřejnost o všech přínosech programu MEDEVAC, ať už se týkají záchrany lidského života jako takové či zlepšení jeho kvality, podpory budování vlastní zdravotnické infrastruktury, podpory sdílení znalostí a dovedností, ke kterému dochází při každé misi, školení a stáži. Tato sféra našeho působení je pro nás velmi důležitá, velmi si vážíme ohlasů veřejnosti na naši práci, nabídek pomoci i všech slov díků. Neméně vážně se stavíme i k podnětům ze strany všech, kdo naše aktivity sledují.

S veřejností komunikujeme několika cestami: ať už přímo, tedy vlastní přítomností na nejrůznějších akcích, tak prostřednictvím tištěných a online médií.

Sociální média

S širokou veřejností komunikujeme především pomocí sociálních sítí, jako jsou Facebook a Instagram, kde informujeme o realizovaných lékařských misích, stážích, školeních a projektech. Nezbytnou součástí našich informačních příspěvků jsou i fotografie ze všech aktivit. Na našich webových stránkách pak lze dohledat základní informace o programu MEDEVAC, seznámit se se statistikami počtu zákroků a ošetřených pacientů, ale je možné zde stáhnout i výroční zprávy programu MEDEVAC z minulých let.

Tištěné propagační materiály

Výroční zpráva ve formě brožury, kterou nyní držíte v ruce, podává přehled aktivit, které se nám v uplynulém roce podařilo zrealizovat. Naše lékařské mise a školení v zahraničí často doprovázejí profesionální fotografové, kteří se snaží zachytit práci našich zdravotnických týmů a příběhy našich pacientů, dokumentují poskytnutí pomoci ve formě peněžních darů na budování a rozvoj zdravotnické infrastruktury v zahraniční. Snažíme se vám naše aktivity představit co možná nejúplněji, a fotografická dokumentace nám v tom velice pomáhá.

Letáčky představují další tištěný zdroj informací o našem programu, představují základní přehled našich aktivit a obsahují všechny hlavní statistické údaje.

Všechna naše média, ať už tištěná, či v online podobě, obsahují kontakty, pomocí nichž se s námi může veřejnost spojit.

Výstavy a semináře

Vybrané fotografie, které dokumentují naše aktivity, představujeme prostřednictvím tematických výstav. Vždy se snažíme, aby se výstava co možná nejúplněji zmapovala naše aktivity a aby vyjadřovala poselství, které naši práci provází: snažíme se pomáhat tam, kde je to nejvíce zapotřebí, a přispět tak k tomu, aby se svět stal lepším místem pro život.

PLASTICKÁ CHIRURGIE – STÁŽ Z MAROKA, FN KRÁLOVSKÉ VINOHRADY © MV ČR (FOTO: ADAM HŘÍBAL)

CO O NÁS NAPSALI

MEDEVAC zajistil letos 500 operací lidem z oblastí bez specializované péče

Praha 21. prosince 2021 (ČTK) – Česko v humanitárním programu MEDEVAC zajistilo v letošním roce operace téměř pěti stovkám lidí zejména z oblastí, kde není dostupná specializovaná odborná péče. Z Běloruska také evakuovalo 16 zdravotníků a 13 jejich rodinných příslušníků. Šlo o lidi, kteří byli v zemi perzekvovaní režimem Alexandra Lukašenka. V tiskové zprávě o tom dnes informovala mluvčí ministerstva vnitra Klára Dlubalová.

„MEDEVAC je program plný skvělých lidí, bez kterých by mnoho dětí a žen v různých částech světa nemělo odbornou lékařskou péči. Jejich práci dlouhodobě sleduji, obdivuji a jako ministr vnitra ji budu podporovat,“ uvedl ministr vnitra Vít Rakušan (STAN). Priority programu na další rok bude vláda schvalovat na začátku příštího roku.

V Česku pracuje šestnáct zdravotníků z Běloruska. Doma přišli o práci kvůli nesouhlasu s režimem

Praha 7. srpna 2021 (ČT24) – V Česku začali pracovat zdravotníci z Běloruska. V rámci programu MEDEVAC jich přijelo od začátku roku šestnáct, dorazilo s nimi i třináct jejich příbuzných. Ve vlasti přišli o práci kvůli nesouhlasu s režimem Alexandra Lukašenka. Českým pacientům se budou moct věnovat po složení zkoušek.

195 milionů pro Blízký východ, Balkán, Afriku i východní Evropu. Programy Pomoc na místě a MEDEVAC pomohou i letos

16. února 2021 (Business Info) – Vysílání lékařských týmů do zahraničí, budování zdravotnické infrastruktury nebo pomoc uprchlíkům v Africe i na Blízkém východě. Vláda schválila priority programů MEDEVAC a Pomoc na místě pro letošní rok. Stabilizace těchto regionů mimo jiné zmírní migrační tlaky na Evropu.

DĚTSKÁ KARDIOCHIRURGIE, FN MOTOL, JORDÁNSKO © MV ČR (FOTO: ADAM HŘÍBAL)

GYNEKOLOGIE – REKOGNOSKACE, FN BULOVKA, VFN, GRUZIE © MV ČR

PLASTICKÁ CHIRURGIE, FN KRÁLOVSKÉ VINOHRADY, JORDÁNSKO, © MV ČR

INFEKTOLOGIE – ŠKOLENÍ, IKEM, IRÁK © MV ČR

FYZIOTERAPIE – STÁŽ Z UKRAJINY, FN BULOVKA © FN BULOVKA

ORL, FN MOTOL, SENEGAL © MV ČR (FOTO: ŠTĚPÁN LOHR)

GYNEKOLOGIE – STÁŽ ZE SENEGALU, FN BRNO, SENEGAL © FN BRNO

FYZIOTERAPIE – STÁŽ Z UKRAJINY, FN BULOVKA © FN BULOVKA

JORDÁNSKO © MV ČR (FOTO: ŠTĚPÁN LOHR)

02
PROGRAM POMOC NA MÍSTĚ

POMOC NA MÍSTĚ CZECH

O PROGRAMU
POMOC NA MÍSTĚ

Program **Pomoc na místě** zřídila Vláda České republiky dne 14. ledna 2015 usnesením č. 19. Od roku 2015 tento program pružně reaguje na aktuální situaci v oblasti migrace a nuceného vysídlení ve světě a poskytuje cílenou a efektivní asistenci vysídleným osobám a státům pod silnými migračními tlaky, a přispívá tak k prevenci nelegální migrace do Evropské unie a posílení bezpečnosti v evropském prostoru.

V červnu 2021 byla usnesením Vlády České republiky č. 557 ze dne 21. června 2021 schválena aktualizovaná koncepce programu Pomoc na místě s názvem **Koncepce Programu Ministerstva vnitra Pomoc na místě jako nástroje vnější migrační politiky České republiky.** Hlavním cílem vzniku nové koncepce bylo vytvořit ucelený koncepční a metodický rámec, prostřednictvím kterého budou určovány priority Ministerstva vnitra pro program Pomoc na místě jakožto nástroj vnější migrační politiky ČR. Cíle programu Pomoc na místě jsou stanoveny v souladu s cíli navrženými Evropskou komisí v rámci Nového paktu o migraci a azylu EU ze září 2020, v němž EU mimo jiné reflektuje vůli dodržet své závazky a poskytovat životně důležitou podporu milionům uprchlíků a vnitřně vysídlených osob v místě jejich prvního vysídlení a též prosazovat udržitelná řešení v zahraniční zaměřená na rozvoj. Tímto přístupem Ministerstvo vnitra vyjadřuje solidaritu v rámci EU a smysluplně přispívá k pozitivnímu vnímání ČR jako aktivní země při realizaci vnější dimenze migrační politiky.

Nová koncepce definuje základní cíle podpory, které lze shrnout do tří základních pilířů:

01 | Ochrana

a podpora nuceně vysídlených osob a dalších zranitelných osob v pohybu

02 | Podpora

azylových, migračních a integračních systémů států pod velkými migračními tlaky

03 | Prevence

nelegální migrace a obchodování s lidmi

Projekty financované z programu Pomoc na místě jsou implementovány v partnerství s jednotlivými zahraničními vládami, mezinárodními organizacemi či mezinárodními nevládními organizacemi. Pro zvýšení dopadu intervencí je snahou Ministerstva vnitra realizovat projekty ve spolupráci s ostatními členskými státy Evropské unie.

JORDÁNSKO © MV ČR (FOTO: ADAM HŘÍBAL)

POMOC NA MÍSTĚ 2015–2021

1 mld. Kč
poskytnutá na řešení migrační krize od roku 2015

54 projektů
a zapojení do 5 multilaterálních programů

608 tisíc uprchlíkům
podala Pomoc na místě pomocnou ruku

28 zemí
na 3 kontinentech, kde program působí

24 implementačních partnerů
z řad vládních institucí a mezinárodních organizací

19 tisíc dětí uprchlíkům
poskytla Pomoc na místě ochranu

Mezi hlavní implementační partnery Pomoci na místě patří:

- Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)
- Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)
- Dětský fond OSN (UNICEF)
- Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA)
- Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (ICMPD)
- Světový potravinový program (WFP)
- Mise EU pro budování kapacit (EUCAP) Sahel Niger
- CARE International
- Luteránská světová federace (LWF)
- ADRA

POMOC NA MÍSTĚ V ROCE 2021

Rozpočet programu Pomoc na místě činil v roce 2021 celkem **140 milionů Kč**, díky čemuž bylo možné finančně podpořit **realizaci sedmi projektů** a poskytnout také **jeden humanitární materiální dar**. Projekty byly realizovány **v celkem šesti zemích**: v Bosně a Hercegovině, Jordánsku, Litvě, Maroku, Nigeru a Senegalu.

V roce 2021 Ministerstvo vnitra spolupracovalo v rámci programu **s celkem pěti zahraničními partnery**, z nichž ve dvou případech se jednalo o partnery nové, konkrétně EUCAP Sahel Niger a Ministerstvo vnitra Litevské republiky.

Projekty byly v roce 2021 realizovány ve všech třech hlavních pilířích podpory (I. Ochrana a podpora nuceně vysídlených osob, II. Podpora azylových, migračních a integračních systémů a III. Prevence nelegální migrace). Co se týče geografických regionů, hlavní důraz byl kladen na oblast Balkánu, regionu Blízkého východu a severní Afriky. Prioritní regiony a prioritní země byly stanoveny s ohledem na aktuální migrační a uprchlickou situaci v blízkém okolí Evropské unie a s ní souvisejícími migračními tlaky na EU, potažmo na Českou republiku, v předchozím roce.

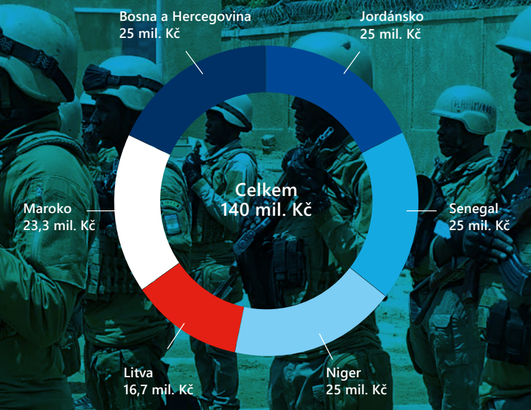

01

PILÍŘ I:

Poskytujeme ochranu a podporu nuceně vysídleným a dalším zranitelným osobám v pohybu

02

PILÍŘ II:

Podpora azylových, migračních a integračních systémů států pod velkými migračními tlaky

03

PILÍŘ III:

Prevence nelegální migrace a obchodování s lidmi

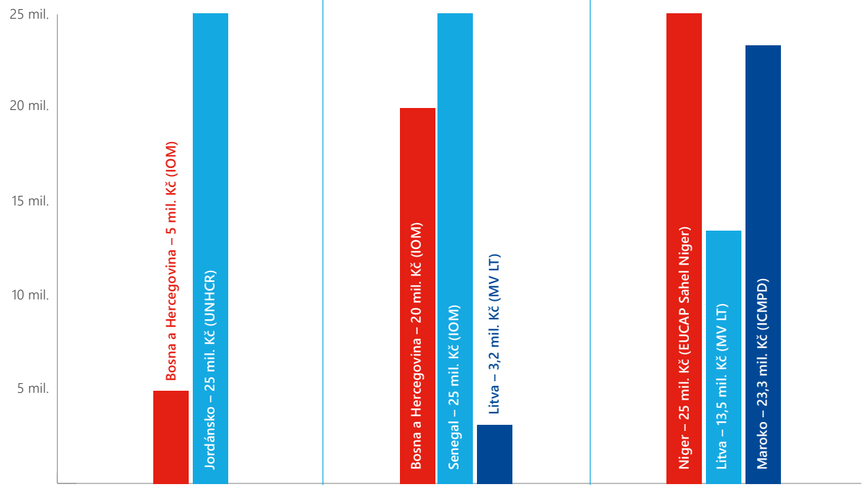

01

PILÍŘ I:
POSKYTUJEME OCHRANU A PODPORU NUCENĚ VYSÍDLENÝM A DALŠÍM ZRANITELNÝM OSOBÁM V POHYBU

V roce 2021 bylo dle Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) na světě téměř 92 milionů nuceně vysídlených osob, které se nacházely ve 132 zemích. Nejvíce vysídlených osob, mezi které se počítají jak uprchlíci vysídleni za hranice své země, tak vysídlené osoby uvnitř své země, žilo ve východní Africe a tzv. Africkém rohu, v západní Africe, na Blízkém východě a v severní Africe, ve střední a jižní Americe, v Asii a v neposlední řadě též v Evropě. Tito vysídlení lidé žijí často pod hranicí chudoby a každý den bojují o své živobytí a přístup k základním službám. Pro nás samozřejmé služby jako bydlení, přístup k pitné vodě, zdravotní péči a vzdělání jsou pro ně často nedosažitelné. Prostřednictvím našich implementačních partnerů se proto v rámci programu Pomoc na místě snažíme umožnit vysídleným lidem žít v důstojných podmínkách a zajistit jim přístup k základním službám, ale také ke zdroji příjmu, aby se do budoucna stali soběstačnými, dokázali si zajistit základní potřeby vlastními silami a nebyli tak přítěží pro hostující stát.

Mnoho našich projektů se proto zaměřuje a do budoucna bude nadále zaměřovat na podporu vzdělání, podporu živobytí a rozvoj podnikatelských znalostí a dovedností. Nejen uspokojování aktuálních základních potřeb, ale též investice do budoucnosti vysídlených osob je klíčová pro jejich osobní rozvoj a stabilizaci v místě jejich vysídlení. Nabyté znalosti a dovednosti následně zúročí též v případě, kdy bude umožněn jejich návrat do své země či místa původu při tamní reintegraci.

Speciální pozornost naší pomoci si poté zaslouží zejména nejvíce zranitelné osoby, kterými jsou ženy, děti, staří lidé a osoby s postižením. Tito lidé se bohužel často při své cestě do bezpečí stávají terči různých forem zneužívání, včetně pašování a obchodování s lidmi. Poskytování náležité ochrany a psychosociálních služeb a poradenství této skupině obyvatel v průběhu jejich cesty, ale i v hostitelské zemi, je též jedním z úkolů programu Pomoc na místě.

Prioritními geografickými oblastmi naší pomoci je dlouhodobě region západního Balkánu, Blízký východ, severní Afrika a oblast širšího Sahelu. Též v roce 2021 jsme se na tyto regiony, které leží na hlavních migračních trasách do Evropy, v rámci programu Pomoc na místě zaměřili.

GHADA, MATKA SAMOŽIVITELKA PĚTI DĚTÍ, ZAČALA DÍKY PODPOŘE UNHCR V JORDÁNSKU PRODÁVAT TRADIČNÍ SYRSKÉ POKRMY. © UNHCR/LILLY CARLISLE

PRACOVNÍCI IOM V BOSNĚ A HERCEGOVINĚ ROZDÁVAJÍ MIGRANTŮM ZÁKLADNÍ POTŘEBY. © IOM

ZAMĚŘENO: PROJEKTY NA PODPORU NUCENĚ VYSÍDLENÝCH A DALŠÍCH ZRANITELNÝCH OSOB V POHYBU V ROCE 2021

Podpora zajištění základních potřeb uprchlíků a migrantů na území Bosny a Hercegoviny

Alokovaná částka: 5 milionů Kč
Implementační partner: Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)
Doba implementace: březen – srpen 2021

Popis projektu: Na území Bosny a Hercegoviny se na začátku ledna 2021 nacházelo cca 9 500 migrantů a uprchlíků. Přibližně 64 % z nich se ocitlo ve formálních přijímacích zařízeních, 36 % přežívalo mimo tato centra. Zejména s příchodem zimy a narůstajícími počty příchozích osob začala již koncem prosince 2020 v Bosně a Hercegovině kulminovat humanitární krize způsobená nedostatkem vhodných ubytovacích kapacit a základních potřeb pro tuto migrační populaci. Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) dlouhodobě spolupracuje s vládou Bosny a Hercegoviny na zajištění ubytování, stravy a dalšího materiálního zajištění pro uprchlíky a migranty. Cílem projektu bylo zajistit lepší ochranu a životní podmínky pro tyto zranitelné osoby žijící mimo formální přijímací centra prostřednictvím nákupu urgentních základních potřeb.

Stav implementace: Z peněžního daru ČR zakoupila Mezinárodní organizace pro migraci v Bosně a Hercegovině 65 850 lahví pitné vody a 96 034 kusů materiálních potřeb, a to zejména pláštěnek, kalhot, triček, teplákových souprav, spodního prádla, ponožek, bot, ručníků a hygienických potřeb. Zakoupené věci byly distribuovány terénními pracovníky IOM více než 2 700 migrantům a uprchlíkům mimo ubytovací centra. Převážná většina těchto vysídlených osob pocházela z Afghánistánu a Pákistánu. Kolem 16 % osob představovaly děti. Realizace projektu byla ukončena v srpnu 2021.

Podpora živobytí syrských uprchlíků v Jordánsku

Alokovaná částka: 25 milionů Kč
Implementační partner: Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)
Doba implementace: leden – prosinec 2021

Popis projektu: Cílem projektu bylo podpořit rozvoj podnikání syrských uprchlíků v Jordánsku, zejména žen. Převážná většina uprchlíků žijících v Jordánsku se nachází pod národní hranicí chudoby. Ekonomická situace těchto osob se ještě více zhoršila v souvislosti s pandemií covid-19. Jordánská vláda se nicméně v roce 2021 zavázala vydat 70 000 syrským uprchlíkům pracovní povolení. UNHCR se dlouhodobě snaží o podporu uprchlíků v přístupu k zaměstnání a samostatné výdělečné činnosti. Cílem projektu tak bylo mimo jiné usnadnit uprchlíkům splnit podmínky pro získání těchto pracovních povolení a uplatnit se na trhu.

Stav implementace: V rámci projektu bylo podpořeno celkem 604 osob, zejména žen. Aktivity zahrnovaly školení v oboru kadeřnictví, krejčovství a kosmetika. Dále bylo budoucím živnostníkům poskytnuto školení technických a obchodních dovedností a právní poradenství za účelem umožnit vstup na formální pracovní trh. 70 vybraných příjemců pomoci obdrželo vstupní grant na pořízení vybavení a materiálu nezbytného pro zahájení jejich podnikání, byla jim poskytnuta právní pomoc při registraci podnikání a byli propojeni s potenciálními obchodními partnery z řad malo- i velkoobchodů, aby mohli úspěšně zahájit své podnikání. Realizace projektu byla ukončena v prosinci 2021.

02

PILÍŘ II:
PODPORUJEME STÁTY POD VELKÝMI MIGRAČNÍMI TLAKY PŘI ROZVOJI JEJICH AZYLOVÝCH, MIGRAČNÍCH A INTEGRAČNÍCH SYSTÉMŮ

Hlavní migrační trasy do Evropské unie zahrnují západní, centrální a východní středomořskou migrační trasu. Na východní středomořskou migrační trasu dále navazuje západobalkánská migrační trasa.

Dle údajů agentury Frontex překročilo v roce 2021 nelegálně hranice Evropské unie celkem 184 180 osob. Jedná se o nárůst o 60 % v porovnání s rokem 2020, který byl ovlivněn zejména protikoronavirovými opatřeními, ale současně též o nárůst 45 % oproti předpandemickému roku 2019. Nejfrekventovanější byla v roce 2021 **centrální středomořská trasa**, kde cestu po moři ze severní Afriky směrem do Itálie a na Maltu absolvovalo více než 64 000 osob, což je o 89 % více než v předešlém roce. Počet migrantů narostl též na trase přes **západní Balkán**, kde v roce 2021 dle statistik agentury Frontex hranice nelegálně překročilo přes 55 000 osob. Ve srovnání s rokem 2020 se jedná o nárůst o 138 %, oproti roku 2019 dokonce o 387 %. Menší migrační tlak naopak v roce 2021 zažilo Řecko. Přes **východní středomořskou trasu** přišlo v roce 2021 do EU necelých 19 000 migrantů a uprchlíků, což je pokles o pouhých 3 % oproti předchozímu roku. Mírně vzestupný trend zaznamenala **západní středomořská migrační trasa**, na které Frontex v roce 2021 zaregistroval okolo 17 100 osob, které nelegálně překročily hranice ze severní Afriky do Španělska (nárůst o 6 %) a okolo 20 100 migrantů doplulo na Kanárské ostrovy (nárůst o 3 %).

V rámci programu Pomoc na místě podporujeme státy na hlavních migračních trasách do Evropské unie, které čelí velkému přílivu migrantů a uprchlíků. Ve spolupráci s implementačními partnery již od roku 2015 realizujeme projekty na posilování přijímacích kapacit těchto států, systému registrace migrantů a žadatelů o azyl a integračních kapacit pro držitele mezinárodní ochrany. V roce 2021 jsme nově podpořili i projekt na podporu dobrovolných návratů a tomuto tématu se budeme věnovat v rámci Pomoci na místě i do budoucna. Podpora dobrovolných návratů a následné reintegrace migrantů v zemi původu představuje jedno z trvalých řešení pro vysídlené osoby a současně odlehčuje migračnímu systému hostitelské země, a proto chceme i do budoucna klást na tento typ projektů velký důraz.

SYRSKÉ UPRCHLICE S MALÝMI DĚTMI V PŘIJÍMACÍM CENTRU V SRBSKU. © UNHCR/IGOR PAVICEVIC

V SENEGALSKÉ PROVINCII TAMBACOUNDA PROBÍHAL VÝBĚR PŘÍJEMCŮ PROJEKTU. © IOM

ZAMĚŘENO: PROJEKTY NA PODPORU STÁTŮ POD VELKÝMI MIGRAČNÍMI TLAKY PŘI ROZVOJI JEJICH AZYLOVÝCH, MIGRAČNÍCH A INTEGRAČNÍCH SYSTÉMŮ V ROCE 2021

Podpora migračního systému Bosny a Hercegoviny v oblasti posílení dobrovolných návratů a sběru dat

Alokovaná částka: 20 milionů Kč
Implementační partner: Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)
Doba implementace: červenec 2021 – červen 2022

Popis projektu: Cílem projektu bylo prostřednictvím pravidelného a systematického sběru dat o migrantech a uprchlících na území Bosny a Hercegoviny zajistit místní vládě, IOM a jeho partnerům přístup k přesným a aktuálním datům o přítomnosti migrantů a uprchlíků na území Bosny a Hercegoviny, a to jak v ubytovacích přijímacích centrech, tak mimo ně. Nedostatek přesných aktuálních dat o počtu a profilu uprchlíků a migrantů nacházejících se na území Bosny a Hercegoviny je překážkou pro plánování adekvátních asistenčních opatření ze strany vlády, mezinárodních organizací a dalších zúčastněných partnerů. Druhým cílem projektu bylo posílit kapacity bosenské Služby pro záležitosti cizinců (SFA) v poskytování přesných a aktuálních informací a poradenství migrantům v oblasti dobrovolných návratů do země původu včetně následné reintegrace. Cílovou skupinu představovalo až 40 000 osob v průběhu jednoho roku. Náklady na samotnou realizaci návratu a reintegrace v zemi původu byly hrazeny z projektů financovaných zejména partnerskými zeměmi ČR – Dánskem a Německem.

Stav implementace: Do konce roku 2021 došlo k nastavení pravidelného systému sběru dat. Díky nástroji IOM Displacement Tracking Matrix (DTM) mají nyní vládní úřady v Bosně a Hercegovině a jejich partneři k dispozici aktuální měsíční informace o přítomnosti migrantů a uprchlíků na území Bosny a Hercegoviny. Toto opatření přispělo k zlepšení řízení migrace a poskytování služeb zranitelným vysídleným osobám. Co se týče dobrovolných návratů IOM provedl vyškolení 8 pracovníků SFA a 29 příslušníku pohraniční policie v oblasti poskytování informací o dobrovolných návratech. V průběhu roku 2021 oslovil poté IOM ve spolupráci s pracovníky SFA a pohraniční policie 13 016 migrantů a informoval je o možnosti a procesu dobrovolného návratu. 2 099 z nich bylo následně poskytnuto detailní individuální poradenství. Většina těchto migrantů pocházela z Pákistánu, Afghánistánu a Bangladéše. V r. 2021 se vrátilo z Bosny a Hercegoviny do své země původu celkem 189 osob. Projekt byl zahájen v červenci 2021. Realizace projektu byla ukončena v červnu 2022.

Podpora reintegrace senegalských navrátilců a prevence nelegální migrace ze Senegalu

Alokovaná částka: 25 milionů Kč
Implementační partner: Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)
Doba implementace: listopad 2021 – říjen 2022

Popis projektu: Hlavním cílem projektu je podpora ekonomických příležitostí pro navrátilce a potenciální budoucí migranty ze Senegalu. Dle údajů IOM vidí převážná většina mladých Senegalců svoji budoucnost v migraci. Zároveň ale dle dat IOM 45 % migrantů ze Senegalu nedosáhne své cílové destinace a vrací se zpět do Senegalu, aby se o migraci pokusili později. IOM proto připravila pro program Pomoc na místě projekt, jehož cílem je komplexní podpora drobného podnikání navrátilců a mladých Senegalců prostřednictvím tvorby nových pracovních míst, prostřednictvím zlepšení přístupu k financování včetně mikro kreditů, k vybavení a novým technologiím či prostřednictvím školení technických a podnikatelských dovedností. Druhým cílem projektu je osvěta mladých lidí a jejich rodin, propagace ekonomických příležitostí pro mladé v Senegalu skrz sdílení úspěšných příběhů navrátilců a představení alternativ k nelegální migraci. Osvěta cílí na mladé lidi, ale zejména též na jejich rodiny, které na ně často vyvíjí tlak a nutí je k migraci.

Stav implementace: Dne 4. března 2022 proběhlo v senegalském městě Tambacounda oficiální zahájení projektu, a to za účasti vedoucí mise IOM pro Senegal, zástupkyně vedoucího zastupitelského úřadu ČR v Senegalu, zástupce guvernéra provincie Tambacounda, řady místních médií a dalších místních aktérů. Zahájení projektu předcházel výběr 20 osob, které získají odborné vzdělání v oblasti zemědělství a potřebné zemědělské vybavení. Zároveň byl připraven seznam 200 navrátilců a mladých lidí z regionu, kterým bude poskytnuto školení podnikatelských dovedností. Realizace projektu bude probíhat do konce října 2022.

03

PILÍŘ III:
PŘISPÍVÁME K PREVENCI NELEGÁLNÍ MIGRACE A OBCHODOVÁNÍ S LIDMI

Nelegální migrace je nejen evropským, ale i celosvětovým problémem. Dle agentury Frontex překročilo v roce 2021 nelegálně hranice Evropské unie celkem 184 180 osob, což je nárůst o 60 % v porovnání s rokem 2020, kdy probíhala koronavirová krize. Pokračujícím jevem při nelegální migraci do Evropy je pašování osob a obchodování s lidmi. Dle informací agentury Europol bylo více než 90 % příjezdů migrantů do Evropy zajištěno pašeráckými skupinami. Posilování kapacit členských států EU, ale též dalších evropských a mimoevropských zemí při ochraně hranic a v boji proti pašerákům a obchodníkům s lidmi, je klíčové jak pro snižování nelegální migrace do Evropy, tak zejména pro ochranu života migrantů.

ČR v rámci programu Pomoc na místě podporuje projekty na ochranu hranic a boj proti pašerákům a obchodníkům s lidmi a podílí se tak na řešení globálního problému, který nelegální migrace představuje. Při své podpoře vychází Pomoc na místě z přesvědčení, že řešit nelegální přechody hranic až na hranicích Evropské unie je příliš pozdě. Klíčové je řešit nelegální migraci co nejblíže u zdroje, tedy co nejblíže zemím původu migrantů. Pomáháme proto zemím na hlavních migračních trasách v subsaharské a severní Africe, na Blízkém východě a na západním Balkáně, a to prostřednictvím dodávek vybavení na efektivní ochranu hranic a boje proti pašerákům a obchodníkům s lidmi, školení a přenosu know-how. Tato asistence je vždy realizována ve spolupráci s našimi implementačními partnery.

V tomto svém boji ale nejsme sami. Kromě bilaterálních projektů s jednotlivými partnerskými zeměmi například na Balkáně se účastníme též společných projektů s dalšími členskými státy EU. Tato společná řešení zvyšují efektivnost realizovaných aktivit a mají větší pozitivní dopad na řešení komplexního problému, kterým nelegální migrace bezesporu je.

V roce 2021 jsme tak podpořili společně s Německem aktivity EUCAP Sahel Niger na africkém kontinentě. ČR též spolupracuje s Německem a se svými partnery z Visegrádské čtyřky (V4) na přípravě společného projektu v Maroku, jehož součástí je posílení ochrany hranic této severoafrické země.

SBĚR DAT O MIGRANTECH MIMO PŘIJÍMACÍ CENTRA PROVÁDÍ IOM VE SPOLUPRÁCI S BOSENSKOU SLUŽBOU PRO ZÁLEŽITOSTI CIZINCŮ. © IOM

V RÁMCI PROJEKTU EUCAP SAHEL NIGER BYLY ZAKOUPENY I DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY. © EUCAP SAHEL NIGER

ZAMĚŘENO: PROJEKTY NA PREVENCI NELEGÁLNÍ MIGRACE A OBCHODOVÁNÍ S LIDMI V ROCE 2021

Zřízení mobilních policejních jednotek k ochraně jižní hranice Nigeru

Alokovaná částka: 25 milionů Kč
Implementační partner: Mise EU pro budování kapacit (EUCAP) Sahel Niger
Doba implementace: červenec 2021 – prosinec 2022

Popis projektu: Niger, jedna z hlavních tranzitních afrických zemí pro migranty směřující do Evropy, má 6 400 km dlouhé hranice s celkem sedmi státy. Permanentní ochrana těchto hranic je velkou výzvou. Přeshraniční terorismus, zejména při hranicích s Nigérií, Burkinou Faso a Mali, nelegální migrace, pašování drog a zbraní, jsou bohužel velmi častým jevem. Tato pokračující nestabilita v oblasti Sahelu byla v roce 2012 důvodem ke zřízení civilní mise Evropské unie EUCAP Sahel Niger, jejíž působení v Nigeru je důležitým prvkem Strategie EU pro bezpečnost a rozvoj Sahelu. Cílem projektu je zřízení a vybavení mobilní nigerské policejní jednotky čítající cca 250 osob na ochranu jižní hranice Nigeru, v regionu Tillabéri. Projekt je spolufinancován ČR a Německem. Jedná se již o třetí mobilní policejní jednotku, kterou EUCAP Sahel Niger v této zemi zřizuje.

Stav implementace: Do konce roku 2021 byla připravena stavební dokumentace na výstavbu kasáren v regionu Tillabéri a připraven tendr na nákup obrněných vozidel a dalšího technického vybavení, konkrétně motorky, helmy, neprůstřelné vesty a komunikační technika, které bude pořízeno v průběhu první poloviny roku 2022. Následně proběhne nezbytný výcvik a školení policejní jednotky. Realizace projektu bude ukončena v prosinci 2022.

Příspěvek ČR do 1. pilíře společného migračního projektu zemí V4 a Německa v Maroku

Alokovaná částka: 23,3 mil. Kč
Implementační partner: Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (ICMPD)
Doba implementace: 2022 – 2023

Popis projektu: Maroko je jednou z hlavních zemí původu a tranzitu migrantů na západní středomořské migrační trase. Migranti z této země pokračují zejména do Španělska, které je přes průliv Gibraltar vzdáleno pouhých 14 km. Maroko navíc přímo sousedí se španělskými enklávami na africkém kontinentě Ceuta a Melilla. Společný migrační projekt zemí Visegradské čtyřky (tedy ČR, Maďarska, Polska a Slovenska) a Německa v Maroku vznikl na základě iniciativy slovenského předsednictví V4 a shody premiérů zemí V4 a kancléřky Německa. Je rozdělen na dva komponenty – pilíř 1 zaměřený na ochranu hranic (v gesci Ministerstva vnitra) a pilíř 2 zaměřený na rozvoj (v gesci Ministerstva zahraničních věcí). Pilíř 1 (ochrana hranic) bude implementován Mezinárodním střediskem pro rozvoj migrační politiky (ICMPD). Projekt bude realizován po dobu dvou let. Celkový rozpočet projektu činí 30 mil EUR, přičemž financování 50 % rozpočtu poplyne z Německa a 50 % rozpočtu se dělí na 4 rovné díly mezi země V4.

Stav implementace: V listopadu 2021 byl poskytnut ICMPD peněžní dar na realizaci 1. pilíře společného migračního projektu. V průběhu roku 2022 bude ve spolupráci s marockými partnery vypracován projektový dokument a bude zahájena realizace projektu.

REAKCE NA MIMOŘÁDNÉ SITUACE

V rozpočtu programu Pomoc na místě je každoročně ponechávána rezerva na neočekávané mimořádné migrační situace.

V roce 2021 byly tyto finanční prostředky použity v souvislosti s děním na vnějších hranicích EU sousedících s Běloruskem a boji proti instrumentalizaci migrace ze strany běloruského režimu. Ze strany Běloruska se jednalo o vydírání EU, kdy do Běloruska byli cíleně v rámci bezvízového styku lákáni migranti, zejména z Iráku, a ti byli poté nuceni, i za použití násilí, překračovat hranice do EU. Přes tuto východní trasu přišlo do EU od června do prosince 2021 celkem 8 267 migrantů, nejvíce z nich vstoupilo na území Litvy a Polska. Více než 48 000 migrantů bylo ke vstupu na území Litvy, Polska a Lotyšska zabráněno. Mezi migranty jednoznačně převažovali státní příslušníci Iráku, byli mezi nimi nicméně i státní příslušníci Sýrie, Konga, Kamerunu, Afghánistánu a dalších zemí. Pomoc ČR z programu Pomoc na místě byla poskytnuta Litvě, která požádala členské státy EU o pomoc. Na konci roku 2021 byla situace na východní trase relativně klidná, nicméně zůstává i nadále napjatá a další vývoj lze jen stěží předvídat.

Materiální podpora v souvislosti s aktuální migrační situací na litevsko-běloruských hranicích

Alokovaná částka: 3,2 milionů Kč
Implementační partner: Ministerstvo vnitra Litevské republiky
Doba implementace: červenec 2021

Popis projektu: Dne 24. července 2021 byla do Litvy Hasičským záchranným sborem ČR doručena materiální pomoc, která obsahovala 20 stanů, 100 skládacích lůžek s matrací, 500 dek, 20 topidel a 500 spacích pytlů ze zásob Hasičského záchranného sboru ČR. ČR tak reagovala na žádost litevského Ministerstva vnitra o pomoc v rámci Evropského mechanismu civilní ochrany (UCPM) v souvislosti s dramatickým nárůstem migračního tlaku na litevsko-běloruské hranici. Na konci července 2021 bylo zaznamenáno více než 4 000 nelegálních přechodů migrantů z Běloruska do Litvy. Cílem materiálního daru bylo podpořit Litvu při zvládání této migrační zátěže a poskytnutí dočasného ubytování migrantům.

Podpora migračního systému Litevské republiky

Alokovaná částka: 13,5 milionů Kč
Implementační partner: Ministerstvo vnitra Litevské republiky
Doba implementace: září 2021 – srpen 2022

Popis projektu: V návaznosti na materiální pomoc poskytnutou Litvě v červenci 2021, byl poskytnut Ministerstvu vnitra Litevské republiky peněžní dar na posílení migračního systému v souvislosti s dramatickým nárůstem příchodu migrantů přes pozemní hranici z Běloruska a instrumentalizací nelegální migrace ze strany běloruského režimu. Peněžní dar bude využit litevskou vládou zejména na výstavbu fyzické bariéry na litevsko-běloruských hranicích, případně na zvyšování ubytovacích kapacit a přímou podporu migrantů a žadatelů o mezinárodní ochranu v zemi.

Stav implementace: Na podzim 2021 probíhala výstavba plotu na litevsko-běloruské hranici. Tato výstavba pokračovala i na počátku roku 2022, o čemž měl možnost se přesvědčit i ministr vnitra Vít Rakušan při své návštěvě Litvy dne 21. 1. 2022. Závěrečnou zprávu o využití daru obdrží MV ČR od litevského partnera v září 2022.

NÁVŠTĚVA MINISTRA VNITRA RAKUŠANA NA LITEVSKO-BĚLORUSKÉ HRANICI V LEDNU 2022. © MV ČR

SYRSKÝ STUDENT HAMZEH, NA FOTOGRAFII SE SVOJÍ SESTROU, STUDUJE V JORDÁNSKU DÍKY PROGRAMU DAFI OBOR INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE. © UNHCR/MOHAMMAD HAWARI

DLOUHODOBÁ POMOC A POKRAČUJÍCÍ PROJEKTY

V průběhu roku 2021 kromě nově zahájených projektů pokračovala též realizace projektů, jejichž implementace započala v předešlých letech.

Od listopadu 2020 do října 2021 probíhal projekt UNHCR na podporu vyššího vzdělání syrských uprchlíků v Jordánsku. V rámci projektu byla udělena stipendia 143 syrským studentům a bylo tak podpořeno jejich studium na vyšších odborných školách a univerzitách. Stipendia poskytnutá v rámci programu UNHCR s názvem DAFI finančně pokrývají studijní poplatky a materiál, stravu, ubytování a dopravu a dále též jazykové a další výukové kurzy.

Od listopadu 2020 do října 2021 probíhala též realizace projektu Světového potravinového programu (WFP) v Libyi. Cílem projektu byla stabilizace uprchlíků, migrantů a vnitřně vysídlených osob v této severoafrické zemi. V rámci projektu byl podpořen vznik pracovních příležitostí podél migračních cest v Libyi, konkrétně v jihozápadním regionu Fezzan. Aktivity projektu zahrnovaly vyškolení příjemců projektu, aby se mohli uplatnit na pracovním trhu v oblasti zemědělství, stavebnictví a služeb. Příjemci projektu bylo 2 450 mužů a žen z řad vysídlených osob, ale též místní komunity.

Od července 2019 do června 2021 byl v Mali realizován projekt Dětského fondu OSN (UNICEF) s názvem „Ochrana dětí na cestě v Mali“. V rámci projektu bylo podpořeno celkem 13 803 dětí na cestě, z toho 8 237 dětí bylo v Mali bez doprovodu dospělého. 393 dětem, které se staly obětmi psychického nebo sexuálního násilí, byla poskytnuta zdravotní a psychologická pomoc. 171 dětem byla zařízena náhradní péče v tranzitních centrech nebo v pěstounských rodinách. 194 dětí bez doprovodu bylo sloučeno se svými rodinami v domovských státech a byla jim poskytnuta reintegrační podpora. 8 970 dětí a mladistvých náchylných k opuštění rodiny a migraci bylo informováno o rizicích nelegální migrace, a to prostřednictvím komunitních programů a osvětových kampaní. V roce 2022 je plánováno podpořit z programu Pomoc na místě navazující projekt UNICEF na ochranu dětí a mladistvých na cestě.

Od listopadu 2020 do října 2022 se realizuje pilotní projekt Agentury Evropské unie pro otázky azylu v severní Africe. Cílem projektu je podpora azylových systémů států severní Afriky, konkrétně Alžírska, Egypta, Maroka, Nigeru a Tuniska. Projekt spolufinancuje stejným dílem ČR a Dánsko. V roce 2021 proběhlo mapování potřeb jednotlivých států a v říjnu 2021 se uskutečnila regionální konference v Káhiře za účasti zástupců Ministerstva vnitra ČR na téma mezinárodní ochrany osob se specifickými potřebami. Na rok 2022 jsou dále naplánovány studijní návštěvy, workshopy a druhá regionální konference s cílem předávání zkušeností mezi státy EU a severoafrickými státy a mezi státy severní Afriky navzájem.

MONITORING
REALIZACE PROJEKTŮ

Ministerstvo vnitra České republiky ve spolupráci se zastupitelskými úřady pravidelně provádí průběžný monitoring všech projektů podpořených z programu Pomoc na místě. Implementační partneři Ministerstvu vnitra předkládají průběžnou a závěrečnou zprávu z realizace projektů včetně přehledu čerpání rozpočtu.

Nad rámec toho koordinátoři programu Pomoc na místě též provádějí podrobný monitoring aktivit a výstupů vybraných projektů přímo v místě realizace, a to ve spolupráci s příslušnými zastupitelskými úřady České republiky v dané zemi a místními partnery.

Monitoring projektů v místě realizace byl v roce 2021 negativně ovlivněn pandemií covid-19 a souvisejícími protiepidemickými opatřeními zavedenými v ČR i většině partnerských zemí. Monitoring projektů v tomto roce tak probíhal zejména prostřednictvím písemných zpráv, fotodokumentace a videokonferenčních hovorů s partnery.

Dne 22. listopadu 2021 se nicméně podařilo vedoucímu zastupitelského úřadu České republiky v Ammánu osobně zúčastnit slavnostního otevření nového školícího centra pro školení v oblasti azylu, na jehož výstavu a vybavení přispěla Česká republika v rámci programu Pomoc na místě částkou 15 mil. Kč. Ve dnech 29. – 30. 11. 2021 poté navštívil vedoucí zastupitelského úřadu místa realizace projektu IOM, který byl podpořen z Pomoci na místě částkou 25 mil. Kč.

Peněžní dar na výstavu a vybavení školícího centra byl Ředitelství veřejné bezpečnosti Jordánského hášimovského království udělen v červnu 2018. Školící centrum pomůže novým policejním příslušníkům vzdělávat se v agendách spojených s řešením syrské uprchlické krize v zemi, tj. zejména s řešením otázky dokladů, dokumentace a registrace syrských uprchlíků. Školit se budou jak muži, tak ženy z policejního sboru. Slavnostního otevření centra se zúčastnil velvyslanec ČR v Jordánsku pan Josef Koutský a generál Tarik Aazer, náměstek policejního prezidenta a ředitel odboru pro řešení záležitostí syrských uprchlíků v Jordánsku.

Projekt realizovaný IOM s názvem „Podpora vlád Iráku a Jordánska v reakci na covid-19“ byl podpořen z programu Pomoc na místě v roce 2020. Cílem realizace projektu v Jordánsku bylo posílit kapacity na jordánských hraničních přechodech v detekci cestujících s nákazou covid-19. Na hraničním přechodu Al Modawara s Irákem bylo v rámci projektu umožněno prvotní zdravotní vyšetření iráckých uprchlíků před vstupem do jordánského království. Velvyslanec ČR v Jordánsku pan Josef Koutský navštívil zrekonstruované prostory s výcvikovým a školícím centrem zdravotnického personálu v budově jordánského ministerstva zdravotnictví, které bylo v rámci projektu vybaveno nábytkem, zdravotnickým zařízením a počítačovou technikou s novou migrační informační databází. Zdravotnický personál se zde bude školit v otázkách souvisejících s nákazou covid-19 a připravovat na práci na hraničních přechodech. Pan velvyslanec dále navštívil hraniční přechod King Hussein Bridge na hranicích s Izraelem s nově zrekonstruovanou ordinací vybavenou novým nábytkem a zdravotnickým vybavením.

SYRSKÝ CHLAPEC V UPRCHLICKÉM TÁBOŘE ZATÁRÍ V JORDÁNSKU. © UNHCR/YOUSEF ALHARIRI

POMOC NA MÍSTĚ V ROCE 2022

Priority programu Pomoc na místě pro rok 2022 berou stejně tak jako v předchozích letech v úvahu migrační a uprchlickou situaci na hlavních migračních trasách do Evropy. Rozpočet programu Pomoc na místě pro rok 2022 činí 130 mil. Kč. Priority programu pro rok 2022 byly projednány mezirezortní pracovní skupinou a odsouhlaseny Vládou České republiky usnesením č. 108 ze dne 23. února 2022.

Nově se priority zaměří nikoli na jednotlivé geografické regiony, ale na celé migrační trasy vedoucí napříč regiony, tzv. whole-of-route approach. Tento přístup je též v souladu s iniciativami Team Europe v rámci Evropské unie, do kterých se s projekty Pomoci na místě plánujeme v roce 2022 zapojit.

Priorita č. 1

Východní středomořská a západobalkánská migrační trasa

Východní středomořská trasa zahrnuje země Blízkého východu, kde z hlediska migrace do EU jsou významnými především Irák, Írán, Jordánsko, Libanon, Sýrie a Turecko. Státy Blízkého východu hostí velký počet zejména syrských uprchlíků. Dle dat UNHCR žije i nadále v sousedních zemích 5,6 milionu Syřanů. Nejvíce syrských uprchlíků hostí Turecko (3,6 mil.), Libanon (918 tis.), Jordánsko (654 tis.) a Irák (244 tis.). Přes tento region vede též cesta mnohých migrantů a uprchlíků z Afghánistánu, kdy stabilizace Afghánistánu a jeho okolí bude velkou výzvou roku 2022.

Na východní středomořskou migrační trasu navazuje trasa západobalkánská. Migranti pokračují z Řecka nejčastěji přes Severní Makedonii či Albánii a dále přes Srbsko, Černou Horu a Bosnu a Hercegovinu. Přes země západního Balkánu migranti většinou pouze tranzitují a snaží se sami či za pomoci převaděčských sítí dostat dále do Schengenského prostoru. V roce 2021 zaznamenal pohyb migrantů na této trase značný nárůst. Spolupráce se zeměmi západního Balkánu v oblasti ochrany hranic a boji proti nelegální migraci včetně pašování migrantů a obchodování s lidmi, v oblasti azylové politiky a integrace a též v otázce návratů je pro Českou republiku a Evropskou unii klíčová.

Prioritními zeměmi programu na východní středomořské trase v roce 2022 je **Afghánistán a Libanon.** Rychlá stabilizace Afghánistánu a zabránění humanitární katastrofě je zásadní pro prevenci nelegální migrace obyvatel této země. Také stabilizace stále se zhoršující ekonomické a humanitární situace v Libanonu je zásadní pro prevenci migrace Libanonců a uprchlíků, které Libanon dlouhodobě hostí.

Prioritními zeměmi programu na západobalkánské migrační trase jsou Bosna a Hercegovina, Severní Makedonie a Srbsko. V těchto zemích bude též v roce 2022 pokračovat realizace projektů zahájená v předešlých letech.

Priorita č. 2

Bezprostřední sousedství EU

Rok 2021 a vznik východní migrační trasy přes Bělorusko ukázal, že mohou nečekaně vznikat nové migrační trasy do Evropské unie, a to i s využitím instrumentalizace nelegální migrace jako nástroje nátlaku na členské státy EU, jako se to stalo v případě využití ze strany běloruského režimu. Z tohoto hlediska je důležité umět reagovat rychle a cíleně na náhle vzniklé výzvy.

Bezprecedentní a ještě na konci roku 2021 neočekávanou výzvou je bezpochyby invaze Ruské federace na **Ukrajinu** v únoru 2022 a následná uprchlická vlna do sousedních států, ale i v rámci samotné Ukrajiny. Reakce na toto vysídlení, pomoc vysídleným osobám a státům, které uprchlíky hostí bude, bude jednoznačně jedním z největších úkolů roku 2022. Vláda ČR proto dne 25. února 2022 schválila usnesením č. 131 uvolnění 300 mil. Kč pro naléhavou pomoc Ukrajině. Tyto prostředky budou rozděleny stejným dílem mezi Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zahraničních věcí. Část z prostředků v gesci Ministerstva vnitra bude realizována též prostřednictvím programu Pomoc na místě.

Priorita č. 3

Centrální středomořská migrační trasa

Centrální středomořská trasa vedoucí na Maltu a do Itálie byla v roce 2021 nejfrekventovanější migrační trasou. Ministerstvo vnitra indikovalo v roce 2022 poskytnutí příspěvku v rámci iniciativy Team Europe pro centrální středomořskou migrační trasu. Dle této iniciativy zahrnuje tato trasa následující státy: Libyi, Tunisko, Niger, Burkinu Faso, Čad Etiopii, Eritreu, Somálsko a Súdán.

Prioritními zeměmi programu na centrální středomořské migrační trase je **Libye a Niger**. Libye je jednou z nejfrekventovanějších tranzitních zemí na centrální středomořské migrační trase, která hostí více než 610 tisíc migrantů. Niger leží na křižovatce centrální a západní středomořské migrační trasy a společně s Německem se zde v rámci programu Pomoc na místě zaměřujeme od roku 2021 na posilování ochrany hranic.

Priorita č. 4

Západní středomořská migrační trasa

Západní středomořská migrační trasa směřuje do pevninského Španělska a na španělské Kanárské ostrovy. Ministerstvo vnitra indikovalo v roce 2022 poskytnutí příspěvku v rámci iniciativy Team Europe pro západní středomořskou migrační trasu. Dle této iniciativy zahrnuje tato trasa následující státy: Alžírsko, Maroko, Burkinu Faso, Gambii, Ghanu, Guineu, Mali, Mauretánii, Niger, Nigérii, Pobřeží slonoviny a Senegal.

Prioritní zemí programu na západní středomořské migrační trase je **Mali**. Mali je jednou z nejfrekventovanějších zemí tranzitu i původu na této trase. Na jeho území se nachází téměř 402 tisíc vnitřně vysídlených osob, 54 % z toho představují děti a mladiství. V Mali plánujeme pokračovat v naší úspěšné spolupráci s UNICEF a pokračovat v podpoře dětí a mladistvých na cestě.

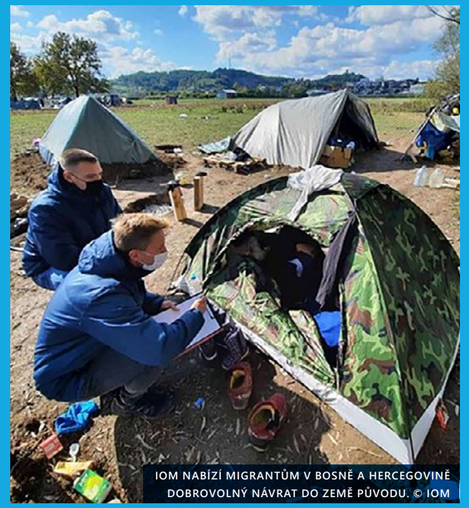

IOM NABÍZÍ MIGRANTŮM V BOSNĚ A HERCEGOVINĚ DOBROVOLNÝ NÁVRAT DO ZEMĚ PŮVODU. © IOM

SLAVNOSTNÍ OTEVŘENÍ ŠKOLÍCÍHO CENTRA PRO OTÁZKY AZYLU V AMMÁNU V LISTOPADU 2021. © MZV ČR

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR VYJÍŽDÍ DO LITVY S MATERIÁLNÍ POMOCÍ. © MV ČR

DISTRIBUCE MATERIÁLNÍ POMOCI MIGRANTŮM V BOSNĚ A HERCEGOVINĚ. © IOM

ZEMĚ ZA PROGRAM POMOC NA MÍSTĚ V ROCE 2021

Bilaterální spolupráce:
Bosna a Hercegovina • Jordánsko
Senegal • Litva • Maroko • Niger

Multilaterální spolupráce:
Blízký východ: Irák • Jordánsko
Libanon
Severní Afrika: Alžírsko • Egypt
Libye • Maroko • Mauritánie
Niger • Tunisko

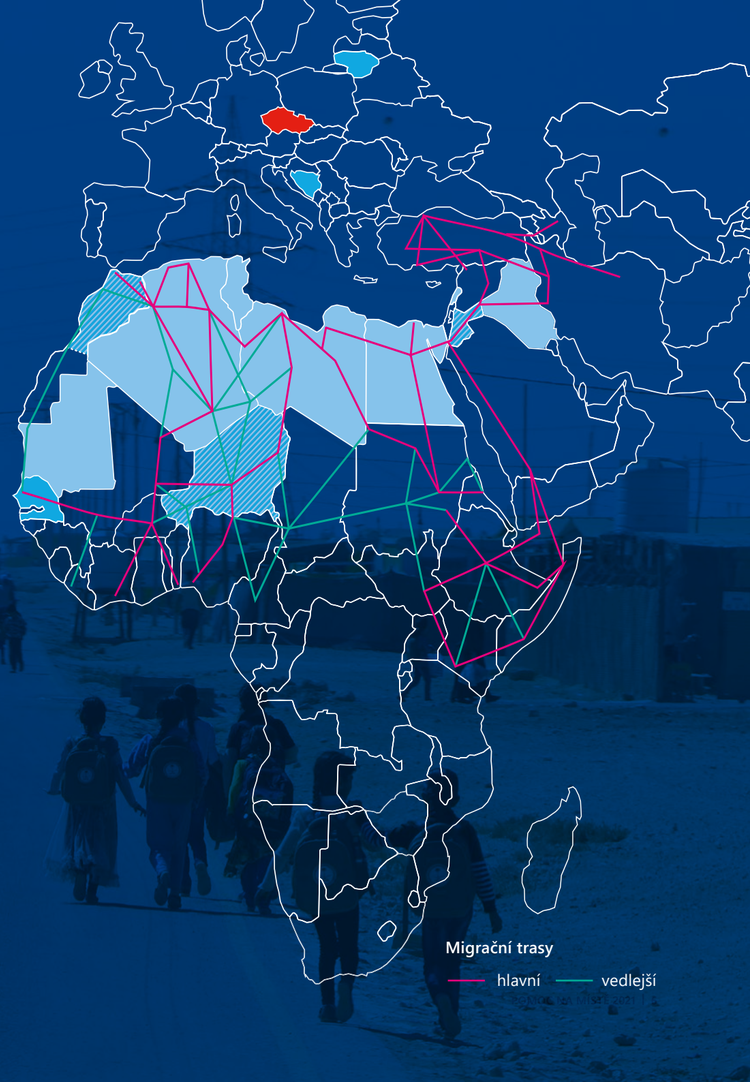

Vydalo Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky, červen 2022.
Vytiskla Tiskárna Ministerstva vnitra p.o. v roce 2022.
Všechny fotografie byly zveřejněny se svolením autorů.
Fotografie na obálce © MV ČR (foto: Adam Hříbal, MV ČR, Jiří Pasz)

mvcr.cz | medevacczech.cz medevac@mvcr.cz medevac.czech medevac_czech